

Joululehti Tervakset 2016

Sukuseura Tervo-Tervonen ry:n jäsenlehti

Perhepalsta

Onnittelemme pyöreitä vuosia täyttäneitä*

100 vuotta

Marja Salmi, Helsinki

90 vuotta

Alli Ikonen, Paltaniemi
Aino Tervo, Lampsijärvi
Aune Tervonen, Nakertaja
Toivo Räisänen, Kajaani
Jaakko Tervonen, Tornio
Väinö Karppinen, Rova

70 vuotta

Ulla Bucht, Juankoski
Mikko Tervonen, Espoo
Jouni Kokko, Vantaa
Pekka Tervonen, Helsinki
Riitta Leinonen, Kajaani
Maija Rusanen, Sotkamo
Kaija Bäckö, Bugöynes, Norja
Kaisu Vaarala, Luleå, Ruotsi

60 vuotta

Aulis Tervonen, Rovaniemi
Raija Parkkinen, Kangasala
Paavo Tervonen, Joroinen
Kauko Tervo, Sotkamo
Helena Tiikkaja, Jaalanka
Juhani Tervonen, Oulu
Pirjo Jalonen, Oulu

**tilanne lehden painoon mennessä*

80 vuotta

Leena Koivisto, Kajaani
Ritva Tervonen, Espoo
Eeva Tervo, Kuopio
Pirkko Oja, Oulu
Tilda Pekkala, Ranua
Eero Tervonen, Kokkola
Eero Tervonen, Imatra
Aila Tuovinen, Kajaani

Uudet varsinaiset jäsenet*

Tervo Kirsti, Kuopio, jäsennumero 530
Tervonen Tetti, Tukholma, Ruotsi, jäsennumero 531
Pesonen Riitta-Kaisa, Helsinki, jäsennumero 532
Haverinen Liisa, Jormua, jäsennumero 533
Tervo Toivo, Kajaani, jäsennumero 534
Koskelo Jonna, Oulu, jäsennumero 535
Koskelo Pekka, Kajaani, jäsennumero 536
Tervo Hannu, Vihtavuori, jäsennumero 537

**tilanne lehden painoon mennessä*

Mikko Tervonen 70 vuotta

Sukuseuramme entinen esimies Mikko Tervonen vietti 70 vuotissynttäreitään tammikuussa perhepiirissä Espoossa.

Kuvan lähetti Mikko Tervonen.

Rippijuhla

Heinäkuussa vietettiin Henri Määtän rippijuhlaa sukulaisten ja kummien kera Määtän perheen kodissa Oulun Hintassa.

Kuvassa vasemmalta: Juha, Henri, Elsi ja Anu Määttä sekä isovanhemmat Matti ja Anneli Tervonen.

Kuvan lähetti Anu Määttä.

Tässä numerossa

Perhepalsta.....	2
Hyvä sukuseuran jäsen	3
Sukuseuran hallitus ja toimihenkilöt.....	4
Miten tulin sukuun.....	4
Marja Salmi 100 vuotta 24.9.2016.....	5
Mikko Tervonen 70 vuotta - Uuralta Afrikkaan ja takaisin.....	6
Kaija Bäckö 70 vuotta. Vaiherikas tie Paltamon Uuralta Norjan Pykeijaan	9
”Puuseppää aina tarvitaan” - puu- sepäntaitoja toisessa sukupolvessa...	11
Jouluterveiset Etelä-Australiasta!.....	12
Sari Tervonen – johtajuutta suurella sydämellä	14
Pekka Tervosen matka Savukoskelta maailman ääriin	16
Bertta Hietämäki ja Amerikan täti	18
Savukoskelta Ruotsiin – töihin neljäntenä päivänä lähdöstä	20
Kainuun teollisuuden juuria: hölmästä tärpättiin.....	22
Seuran vuosikokous 2016 Kajaanissa ·	27

Tervakset

joululehti 2016

Sukuseura Tervo-Tervonen ry
perustettu v. 1984 Paltamossa

<http://tervotervonen.sukuseura.fi>

[https://fi-fi.facebook.com/
sukuseuratervotervonen/](https://fi-fi.facebook.com/sukuseuratervotervonen/)

Toimituskunta
Mikko Tervonen,
Kirsti ja Timo Tervo

Painopaikka
Julkaisuapu Oy Delta Helsinki

Ilmoitushinnat
koko sivu 80 €, ½ sivua 40 €
ja ¼ sivua 20 €

Etukannen kuva
Olarin kirkon seimiasetelma
Mikko Tervonen 2015

Hyvä sukuseuran jäsen!

Viime kesänä pidimme sukkokokouksemme Kajaanissa. Lämpimät kiitokseni järjestelyistä Kaija Leinoselle ja muille onnistuneista järjestelyistä vastanneille.

Kaksipäiväisen sukkokokouksemme ensimmäisenä päivänä vietimme yhteistä juhlaa, jossa kuulumme mais-teri Aki Räisäsen mielenkiintoisen esitelmän teollisuuden tulosta Kainuuseen. Tämä esitelmä löytyy myös tästä lehdestä alkaen sivulta 22. Sukkokokouskuvat ovat sivuilla 27—28.

Kajaanin kokouksen toisena päivänä, varsinaisessa vuosikokouksessa sukuseuran hallitus kyseli seuran jäseniltä näkemystä yhteistyöstä muiden Kainuun sukuseurojen kanssa. Kokous antoi hallitukselle valtuutuksen jatkaa keskusteluja, ja tavoitteena olisi konkreettisten esitysten aikaansaaminen. Näitä ehdotuksia voidaan siten pohtia tulevaisuissa sukkokokouksissa.

Kokouksessa vaihtui yksi seuran hallituksen jäsen. Pirjo Mäkinen halusi luopua hallituspaikastaan, ja hänen tilalleen kokous valitsi Terhi Mäkisen. Suuret kiitokset Pirjolle ahkerasta hallitustyöskentelystä ja Terhi, tervetuloa mukaan.

Muistutan jälleen, että sukuseuramme tuotteita voitte hyvin ostaa ympäri vuoden. Tuotteidemme valikoima ja tilaustiedot löytyvät sivulta 26.

Tähän lehteen oli mielenkiintoisia juttuja tarjolla todella runsaasti, ja koska halusimme mahdollistaa kaikki tarinat mukaan, tekstistä tuli hyvin tiivistä. Jospa tämä ei kovin paljon haittaa lukemista. Toivomme, että lähettäisitte seuraaviinkin numeroihin runsaasti tarinoita, joiden kautta lukijat saavat kurkistaa elettyyn ja eletävään elämään täällä Suomessa ja maailmalla.

Seuraavaan Tervaksiin haluamme myös koota luettelon kaikista Tervoihin ja Tervosiin liittyvistä julkaisuista. Koska osa julkaisuista voi olla omakustanteisia eikä niistä välttämättä löydy tietoa virallisista lähteistä, toivon, että te hyvät lukijat ilmoittaisitte Tervaksien toimittajille sellaisia kirjoja ja monisteita, jotka ovat teidän tiedossanne.

Tervaksien toimittamisesta on tänä vuonna vastannut Mikko Tervonen ja me muut olemme avustaneet Mikkoa. Ensi vuonna lehden toimittamisesta on vastuussa Kirsti Tervo.

*Hyvää joulua 2016
ja onnellista uutta vuotta 2017!*

Timo Tervo
sukuseuran esimies

Sukuseuran hallitus

Tervo Timo, esimies
Rastaantie 44, 70340 Kuopio
p. 040 828 3652
timou.tervo@gmail.com

Tervonen Mikko, varaesimies
Aallonhuippu 10 E 40, 02320 Espoo
p. 040 588 5411
mikko.tervonen@pp7.inet.fi

Leinonen Kaija
Kuurnantie 76 C, 87200 Kajaani
p. 050 402 1775
kaija.leinonen@kajaani.net

Mäkinen Terhi
Lepikontie 2a, 88300 Paltamo
p. 040 735 1030
terhi.makinen@paltamo.net

Tervo Juha
Kumpukiventie 1, 90240 Oulu
p. (08) 557 4170
juha.tervo2@luukku.com

Tervo Osmo, rahastonhoitaja
Viisarimäentie 221, 41660 Toivakka
p. 040 090 1625
osmo.tervo@luukku.com

Tervo-Heikkinen Tarja
sukuseuran sihteeri
Romanianraitti 3, 70820 Kuopio
p. 040 779 7972
tarjath@live.fi

Tervonen Ilpo
Halosentie 55, 98100 Kemijärvi
p. 040 569 8720
ilpo.tervonen@kemijarvi.fi

Timonen Marja-Leena
Mäystillintie 9, 90230 Oulu
p. 045 878 2648
marjaleena.timonen@gmail.com

Toimihenkilöt

Tervo Kirsti
Tervakset-lehden toimittaja
Rastaantie 44, 70340 Kuopio
p. 040 536 0024
kirsti.tervo@gmail.com

Tervonen Lauri
www-sivut
Nuottakunnantie 3 D 21
02230 Espoo
p. (09) 881 1430
lauri.tervonen@xx.com

Miten tulit sukuun?

Teksti: Rauha Tervonen

Olen **Rauha Tervonen**, omaa sukua Leinonen. Synnyin Paltamossa Vaarankylän Ojalassa, jossa meitä oli seitsemän sisarusta, joten huisketta riitti. Kouluni kävin Vaarankylässä ja sitten jatkoin Paltamossa.

Sotkamoon Emäntäkoulusta sain koulutuksen nykyiseen työhöni. Vuonna 1978 sain vaki-paikan silloisesta kunnalliskodin keittiöstä.

Ensioon tutustuin silloisessa nuorten suosimassa laulu- ja soittopaikassa. Siitä lähtien aika on saanut ”siivet”. Ensio kulki keikkatöissä koko Suomen alueella Lapista etelään. Kotiin ei ajettu joka viikonlopuksi, koska oli matkaa. Kännyköitäkään ei ollut millä kysellä kuulumisia.

Päätimme mennä kihloihin ja sovittiin jo samalla hääpäivä. Häät halusimme pitää minun kotonani, sellaiset ”kotosat” pienessä piirissä. Meille oli itsestään selvää, että Mikko-serkku vihkii, jos hänelle sopii, ja hänelle sopi.

Rakensimme Paltamoon kirkolle omakotitalon ja samalla vapaa-ajan asunnon omalle rannalle. Meillä on samanlaiset harrastukset, sillä tykkäämme rantaelämästä ja kalastamme sekä kesällä että talvella.

Meille syntyi kaksi poikaa, Ilpo vuonna 1980 ja Keijo vuonna 1987. Nyt pojat ovat lähteneet jo kotoa ja olemme Ension kanssa taas kahden kotona.

Näin minusta, entisestä Leinosesta tuli Tervonen ja siirryin Tervosten sukuun, mutta päivääkään en vaihtaisi. ♦

Rauha Tervonen työpaikallaan Paltamon terveysaseman keittiössä.

*Rauha ja Ensio Tervosen vihkip kuva.
Kuva: Rauha Tervosen kotialbumi.*

Kuva: Mikko Tervonen.

Seuraava sukukokous
29.7.2017 Joutsassa
lounaskahvila Hypoteekissa.
Tervetuloa!

Marja Salmi 100 vuotta 24.9.2016

Teksti ja kuvat: Mikko Tervonen

Marja Salmi ottaa minut sydämellisesti vastaan tyttärensä Anneli Perälän kanssa nykyisessä kodissaan Palvelutalo Sagassa Munkkiniemessä. Veitikka silmäkulmassa hän toteaa: ”Se Aallonhuippu on sitten korkealla”, tarkoittaen kotikatuni osoitetta ja maisemaa Espoonlahdessa. Alueet ovat hänelle tuttuja vuosikymmenien takaa, onhan hän myös asunut ja liikkunut Espoossa.

Lähes samaan hengenvetoon hän jatkaa: ”Tuossa seinän takana asuu 100-vuotias nurmeslainen, kävimme Nurmeksessa samaa koulua, hän vuotta ylemmällä luokalla.”

Marja Salmen tie Munkkiniemen Dosentintielle on kulkenut monipolvisten vaihteitten kautta. Isän isällä, **Alarik Tervolla**, oli Kajaanissa nahkaliike. Alarik toimi myös kaupungin luottamustehtävissä raatimiehenä. Hänen perheeseensä syntyi yhdeksän lasta, joista kaksi kuoli pienenä. Kolmannelta lapsesta tehtiin isän kaima, Alarik.

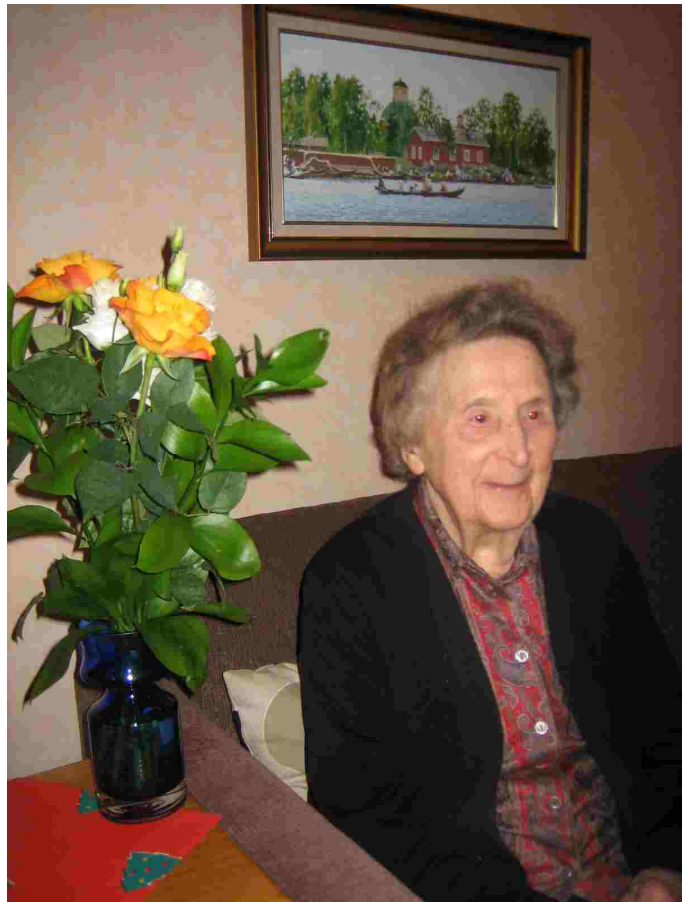
Alarik opiskeli metsänhoitajaksi, ja Metsähallitus määräsi hänet ensimmäiseen virkapaikkaan Sodankylään. Sieltä isä pyysi siirtoa Kuhmoon, jossa Marja syntyi, ja edelleen muutaman vuoden jälkeen Kuhmosta Nurmekseen. Marja, viidestä lapsesta nuorin, oli siinä vaiheessa kuusivuotias.

Nurmeksessa Marja varttui aikuisuuteen saakka. Helsingissä ja Kuopiossa hän opiskeli sairaanhoitajaksi. Isän äkillinen kuolema ensimmäisen kesälomansa ensimmäisenä päivänä 20.6.1940 järkytti koko perhettä.

Sota-aikana Marja työskenteli sairaaloissa mm. Helsingissä ja Kuopiossa. Jatkosodan aikana Marja avioitui Edvard Salmen kanssa, ja heille syntyi tytär Anneli. Puolison menehtyminen sotatuberkuloosiin vuonna 1946 oli Marjalle raskas menetys vain muutama vuosi isän kuoleman jälkeen.

Miehensä kuoleman jälkeen Marja palasi Nurmekseen sairaalatyöhön ja opiskeli myöhemmin sosiaalihoitajaksi. Tässä tehtävässä hän toimi Kuopiossa muutaman vuoden. Sieltä hän tyttärensä kanssa siirtyi monen muun sukulaisen tavoin Helsinkiin ja töihin Töölön sairaalaan, josta jäi eläkkeelle vuonna 1976. Koti ehti olla Lauttasaaressa 37 vuotta.

Marja kiittelee nykyistä asuinpaikkaansa: ”Tässä on hyvä asua. Olen tyytyväinen. Talossa on paljon ohjelmaa, joka päivä jotakin. Ikkunasta

Marja Salmi, taustan taulussa Kuhmon kotitalo.

näkyä uima-allas, jossa asukkaat lumen tuloon saakka käyvät uimassa. En minä enää kylläkään!” Marja naurahtaa.

Kysymykseen pitkän iän salaisuudesta hän tovin hiljaisuuden jälkeen vastaa: ”Elää vaan.” Sitteen hän hiukan tarkentaa: ”Monenlaisia sairauksia on kyllä ollut, leikkauksiakin toista kymmentä. Mutta kyllä niistä on selvitty.”

Anneli-tytär kommentoi omalta osaltaan kysymystä: ”Geenit ovat varmasti iso tekijä. Marjan äiti kuoli päivää vaille 101-vuotiaana ja sisar 101½ -vuotiaana. Äidillä on myös säännölliset, terveet elämäntavat ja positiivinen luonne. En ole kuullut sen enempää

Marja Salmi vastavalmistuneena sairaanhoitajana.

hänen kuin hänen äitinsä suusta pahaa sanaa ke-
nestäkään.”

Tämän päivän tietotekniikkaa Marja hämmäste-
lee: ”On se ihmeellistä, kun Anneli näpyttelee vä-
hän tietokonettaan, siitä näkee kaikki asiat ja valo-
kuvat”.

Kysymykseen kännykästä Marja vastaa nopeas-
ti ja tomerasti: ”Ei ole. Lankapuhelin on. Siihen
Anneli on laittanut lyhytnumerot valmiiksi. Sillä
tavalla on helppo soittaa Annelillekin iltaisin.” ♦

Marja Salmi tyttärensä Anneli Perälän kanssa.

Mikko Tervonen 70 vuotta - Uuralta Afrikkaan ja takaisin

Teksti: Kirsti Tervo; kuvat: Timo Tervo ja Mikko Tervonen

*Vahva kutsumus lähetystyöhön vei Mikkoa perheineen Afrikkaan - Namibiaan ja Senegaliin 14 vuodeksi, menemään aina sinne, missä apua kipeimmin tarvit-
tiin. Näiden työntäyteisten ja rankkojenkin vuosien jälkeen Mikko palveli etelä-
suomalaisissa seurakunnissa vielä yli 20 vuotta.*

Mikko Tervonen

Tausta

Mikko Uolevi Tervonen syntyi Paltamon Uuran Puroniemessä 30.1.1946 Olavi ja Aino Tervosen kolmilapsisen perheen vanhimpana lapsena. Hän kävi viisi luokkaa Uuran kansakoulua, koska hän ei halunnut ensin mennä oppikouluun. Äiti sai myös isän taivuteltua niin, että Mikko lähti pääsykokeisiin. Kouluun lähtö ei ollut suinkaan yksinkertaista, koska Uuralta ei ollut kunnollisia yhteyksiä kirkolle. Niinpä Mikko liittyi vanhempien serkkujensa kortteeriin, asumaan kauppias Antti Hyttisen yläkertaan. Joutuipa Antin emäntä joskus toppuuttelemaan nuorisoa portaiden alapäästä: ”Koettakaa olla vähän hiljempää!” Ruuanlaitto hoitui serkkupojan sisaren ruutuvihkoon kirjoittaman keittokirjan ohjeiden mukaan. Toisena kouluvuotena Mikko kävi koulua kotoa käsin ja ajoi usein polkupyörällä koulumatkan, vaikka kertyi-
hän siitä kilometrejä edestakaisin yli kaksikymmentä. Linja-autoyhteyskin alkoi toimia ja matkanteko helpottui.

Ammatinvalinnan pulma

Kun serkkupoika oli jo valinnut insinöörialan opinnot, Mikkokin haki opiskelupaikkaa Helsingin teknillisestä oppilaitoksesta ja sai sen. Mikon uskonelämä oli kuitenkin jo keskikoulun viime-
luokilla vahvistunut hyvin selväksi lähetyskutsu-
mukseksi. Tämän vuoksi Mikko puntaroi, kumpi olisi lähetystyössä sopivampi ammatti, insinööri vai pappi. Sitten asiaan tuli selvyys: lukioon ja teologiaa opiskelemaan, ja Mikko peruutti saamansa insinööriopiskelijapaikan. Lakkiaisiinsa v. 1966

Mikko ei päässyt, koska hän sairasti sikotautia, mutta juhlasenat kuitenkin pidettiin Puroniemellä - silloin Mikko sai kuulla erästä Senjasta.

Mikko oli saanut opiskelupaikan Helsingin yliopiston teologisesta tiedekunnasta. Nuori teologian ylioppilas kutsuttiin opettamaan rippikoululaisia Mieslahden opistolle. Siellä oli myös ryhmä nuoria Ristijärveltä, ja heidän ohjaajanaan oli Senja! Siitä alkoi seurustelu.

Opinnot

Ensimmäisenä opiskeluvuotenaan Mikko asui Ylioppilaskodissa kahdeksan muun opiskelijan kanssa. Toisena vuotena 1967 Mikko liittyi Akateemisten vapaaehtoisten lähetysliittoon ja pääsi asumaan Lähetystalolle. Jos opiskelija teki sopimuksen Suomen Lähetysseuran kanssa ja lupautui lähtemään lähetystyöhön, hän sai asua ilmaiseksi. Se oli antoisaa aikaa, opiskelijajoukko oli rehtiä, reipasta ja inspiroivaa. Lähetysseura tarkisti paitsi lähtijän myös vaimoehdokkaan soveltuvuuden lähetystyöhön testaamalla hänet. Tämä Mikon kutsumus oli tullut Senjalle selväksi jo heti seurustelun alkuvaiheessa.

Mikko ja Senja vihittiin avioliittoon Helsingin vanhassa kirkossa syksyllä 1968. Opiskelu sai vauhtia, koska oli kiire lähetystyöhön. Mikko valmistui v. 1970, meni työhön ensiksi Helsingin ammattikoulujen opiskelijapapiksi 1970–71, sitten seurasi asevelvollisuus. Papin työ jatkui sen jälkeen silloisessa Etelä-Espoon seurakunnassa, jossa Senja oli diakoniatyössä.

Syyspuolella 1973 perhe osallistui lähetyskursille, ja mukana oli vanhin lapsi, elokuussa syntynyt Taina. Heti seuraavana vuonna perhe lähti kielikoulutukseen Lontooseen (3 kk) ja Birminghamiin (3 kk) collegeen, joka oli erikoistunut Afrikan asioihin.

Namibiaan

Tervokset olivat valmiit lähtemään sinne, missä eniten tarvittiin. Kohteeksi tuli Namibia Lounais-Afrikassa, jonne lähdettiin elokuussa 1974. He asettuivat Kavangolle Nkurenkurun kylään, jossa oli Suomen Lähetysseuran lähetysasema. Alueen asukkaiden kieli rukwangali piti opiskella paikalla olevan suomalaislähetin avustamana. Mikon työ oli raamattukoulun rehtorin pesti. Koulussa oli pitkä kansanopistolinja sekä lyhytkursseja. Seurakuntaan kirkkoherra oli Matias Sikondomboro, ja hänen kanssaan kierrettiin puskissa traktorilla tai nelivetoautolla. Mikko kertoo, että jos kysyt paikalliselta matkan pituutta, vastaus saattoi kuulua ”kapi si ure unene, pepi tupu na kauke” eli ”se ei ole hyvin kaukana mutta se on vain ihan vähän lähellä”. Sitten kun menit sinne, tulit tietämään matkan pituuden. Senja hoiti perheen ohella lähetysaseman vierasemännän tehtävät ja opetti raamattukoulussa. Kaksospojat, Vesa ja Vili, syntyivät v. 1975.

Lähetysasemalla oli oma sairaala. Posti tuli kerran kuussa, lähin puhelin ja iso sairaala olivat 150 km:n päässä pienessä Rundun kaupungissa. Sinne vietiin usein potilaita. Samalla voitiin hoitaa kaikki akuutit asiat sairaalareissulla. Erään kerran Mikko toi matkaltaan postisäkin ja avattuaan sen löysi sisarensa lähettämän suruviestisähkeen: isä oli kuollut. Posti oli tullut kuitenkin tarpeeksi ajoissa, jotta Mikko ehdisi Suomeen hautajaisjärjestelyihin. Kaikki Namibian suomalaiset lähetysasemat olivat radioyhteydessä keskenään päivittäin. Radioyhteyksistä oli nyt hyötyä: matkaliput järjestyivät nopeasti ja Paltaniemen lentokentällä Mikkoa odotti vuokra-auto.

Namibian aika oli rankkaa. Poliisit ja armeija kohtelivat tylysti lähettejä niin kuin muitakin. Angolan sisällissota oli käynnissä, ja kun asuttiin rajalla, jäätin taistelevien kranaattitulen väliin. Eräessäkin

Mikko hitsaamassa saunan-kiuasta vanhoista kuorma-auton vanteista Namibiassa.

vaiheessa koko kylä oli tyhjentynyt, vain lähetysaseman väki oli jäänyt. Vastuu oli kova. Laukut olivat kyllä valmiina sängyn alla pakattuina nopean lähdön varalta, mutta kertaakaan ei lähdetty. Vaara oli lähellä silloinkin, kun valoraketit lensivät yli. Yhtenä yönä saattoi lentää yli 20 rakettia, ja sammuttuaan möykky putosi minne sattui, tuli vaikka katon läpi ja keittiön viereen, mutta ei kuitenkaan osunut pihalla oleviin polttoainesäiliöihin, jolloin tuho olisi ollut raju. Namibian itsenäisyystaistelun aikana kirkolla oli keskeinen rooli taistelussa Etelä-Afrikan miehitystä ja apartheid-järjestelmää vastaan. Erityisesti piispa Auala jou-tui johtamaan kirkkoa ja vastarintaa vaikeissa oloissa lähellä Angolan rajaa, jossa vapautusliike SWAPO ja Etelä-Afrikan armeija taistelivat.

Senegaliin

Nelivuotiskauden päätyttyä v. 1978 perhe tuli Suomeen vuodeksi, mutta sen jälkeen ei kuitenkaan saatu uutta viisumia Namibiaan. Mikko ja Senja olivat kuitenkin valmiit lähtemään sinne, missä kipeimmin tarvittiin. Paikka oli Senegal. Alkoivat ranskan kielen opinnot ensin Suomessa ja sitten Ranskassa. Perillä Senegalissa opittiin maan virallinen kieli, wolof, jota paikallinen opettaja opetti kolmen kuukauden ajan. Kotipaikaksi tuli Saint Louisin kaupunki, jossa piti aloittaa opiskelijatyö. Matkat olivat pitkät lukioihin, ja ruvettiin etsimään sopivaa taloa asuntolaa varten. Asuntola valmistuikin nopeasti, ja pojat saivat asua opintojen aikana täysihoidossa. Perhe asui moskeijan naapurissa, joten yksikään rukouskutsu ei mennyt ohi korvien.

Kahden vuoden jälkeen valittiin vaalissa Senegalin työalan esimies, ja paikka aukeni Mikolle. Uudeksi asuinpaikaksi tuli rannikkokaupunki M'Bour, jossa asunto oli työkeskuksen yhteydessä. Nyt naapurustossa ei ollutkaan moskeija vaan yökerho. Tämä työjakso kesti kuusi vuotta, 1982 - 88, Suomeen paluuseen asti. Mikko kertoo, että monenlaista yhteistyötä tehtiin valtion eri virasto-

Raamattukoulun kansanopistokurssin päättäjäiskuva Namibiassa. Mikko perheineen kuvassa oikealla.

jen kanssa, tehtiin työtä myös seuran eri työkohteissa, ja yhteistyökumppaneita eri kristillisistä kirkkoista ja kansallisuuksista oli sata henkeä. Se oli työntäyteistä aikaa, ja Senjakin oli tiukilla perheen, omien töittensä ja Mikonkin töiden avustamisen kanssa. Töitä tehtiin paita märkinä, eikä autossakaan ollut ilmastointia.

Takaisin Suomeen

Suomeen palattua v. 1988 uudeksi kotipaikaksi tuli Espoo, kun Senja sai diakoniaviran Espoonlahden seurakunnasta. Mikko oli aluksi työssä Suomen Lähetyseurassa ja sitten Senjan kanssa samassa seurakunnassa. Myöhemmin Mikko hoiti tämän seurakunnan kappalaisen virkaa, ja kun kirkkoherran vaali pidettiin, Mikko valittiin reippaalla äänimäärällä Espoonlahden seurakunnan kirkkoherraksi, jossa hän toimi v. 2000–2010. Seurakunta oli suuri: 35 000 jäsentä ja henkilöstöäkin 100. Työ oli vaativaa mutta antoisaa, sillä sitoutunut henkilöstö teki töitä. Työ ei ollut vain johtamista, vaan monessa suunnittelu- ja ratkaisuvaiheessa sai olla mukana tekemässä kirkon perustyötä.

Mikko oli ollut Senegalissa taloudenhoitajana, mutta palattuaan hän halusi vielä varmistaa taloudellishallinnollisen osaamisensa ja suoritti merkonomin opinnot, joiden päätyttyä hän huomasi osanneensa! Seurakuntatyössä oli huutava tarve perhetyöntekijöistä. Senjalla oli kirkon perheneuvojakoulutus, mutta hän tarvitsi työparin. Mikko tuli avuksi ja suoritti nelivuotisen psykoterapeutin koulutusohjelman. Työuran loppuun asti molemmat tekivät tätä työtä sekä työparina että kumpikin omien asiakkaittensa kanssa.

Lähetystyössä ollut Mikko sai vielä Espoonlahden seurakuntatyönsä loppuvaiheessa palata aikuisryhmän kasteopetukseen. Joukko burmalaisia (myanmarilaisia) kiintiöpakolaisia halusi saada kasteopetusta. Niin Mikko sai opettaa ja kastaa heidät työpaikkansa viimeisessä messussa. Kehä oli kiertynyt umpeen.

Vielä yksi rupeama Raaseporissa

Raaseporin kaupungissa sijaitseva Pohjan suomalainen seurakunta Varsinais-Suomessa tarvitsi sijaiskirkkoherran, ja piispapa huomasi pyytää juuri eläkkeelle jääneen Mikon jatkoajalle. Pesti kesti pari vuotta - Mikko sanoi, että oli hieno kokemus tehdä papin työtä pienessä seurakunnassa ison seurakunnan jälkeen.

Sukuseura

Mikko tuli vedetyksi sukujen maailmoihin jo ennen seuran perustamista, kun sedät Eljas ja Kalevi

veivät mukanaan. Kiireisenä työaikana Mikko ehti juuri ja juuri hallitustyöhön, mutta työpaineiden helpotuttua hänestä tuli seuran aktiivinen esimies. Mikko on ollut oikea työjuhta: monitaitoinen organisaattori ja ideoija, joka on vienyt seuran toimintaa rohkeasti eteenpäin ja välittänyt toisillekin oman sukutaustan arvostusta.

Mikko arvioi: ”Seuran työ on arvokasta. Mukana on satoja ihmisiä, jotka ovat kiinnostuneet suvustaan. Niin he voivat ymmärtää itseään ja elämänsä yhtenä lenkkinä tässä ketjussa ja osaavat suhteuttaa omaa elämäänsä suvun tarinoihin ja kohtaloihin.”

Lopuksi

Puroniemi on aina kutsunut maapallon eri puolilla auringonnousuja ja -laskuja katselleet uuralaiset takaisin kotipihalle. Kun toukokuu tulee, kasvi- maan houkutus kuuluu Espooseen asti ja on lähettävä. Kasvihuoneen tomaatit, munakoisot ja paprikat, kasvimaan vihannekset ja juurikasvit herättävät sivullisessa katselijassa ihmetystä. Taitavat tietää, mitä kasvit tarvitsevat! Kun mustikat ja puolukat kypsyvät, marjakankaille lähtevät, Senja ja Mikko. Venekin on rannassa odottamassa soutajiaan ja savusauna lämmittäjiään, niitä vanhempia tai nuorempia.

”Elämä on ollut antoisaa, haasteita on riittänyt ja kovien hankaluuksien läpi on elämässä pitänyt mennä, eikä niistä olisi voinut selviytyä ilman Jumalan antamaa turvaa ja luottamusta Häneen. Se on vienyt vaikeiden aikojen läpi enkä osaisi ajatella elämää ilman tätä turvaa. Yhdessä on Senjan kanssa koettu tuulet ja tuiskut, yhteinen elämäme on ollut mahtavaa – se nuorena Mieslahden opiston pihamaalla koettu polvien notkahdus tuntuu vieläkin eikä Senjan kanssa löytynyt yhteytemme ole kadonnut”, näin Mikko kokoaa elämänsä kivijalat. ♦

Mikko syntymäkotinsa Puroniemen kasvimaan "maissipellolla" Senjan kanssa syksyllä 2016. Nami- biassa pellot olivat vähän suurempia.

Kaija Bäkö 70 vuotta

Vaiherikas tie Paltamon Uuralta Norjan Pykeijaan

Teksti ja kuva: Mikko Tervonen

Kaija syntyi juhannuksen seutuvilla kohta sodan jälkeen vuonna 1946. Kyläkoulun neljännen luokan lopulla tuli keskikouluun pyrkimisen aika. Äiti sitä kovin halusi, kuten Kaija itsekin. Kun äiti meni pyytämään koulun johtajaopettajalta suositusta, hän oli äidin kertoman mukaan hiukan epäileväinen sanoessaan: ”No en tiijä Kaijasta.” Suositus kuitenkin tuli, ja pääsykokeiden kautta alkoi Kaijan oppikoulu.

Keskikoulun päättyessä Paltamossa alkoi lukion toiminta, ja Kaija pääsi jatkamaan suoraan koulunkäyntiään Paltamossa ylioppilaaksi saakka kielilinjalla. Kaijalla oli jo pienestä lähtien selvä ajatus siitä, että hänestä tulee opettaja, mieluiten kielten opettaja. Niinpä Jyväskylän yliopisto ja humanistinen tiedekunta oli luonteva ratkaisu opiskelupaikaksi ja -linjaksi.

Opiskelun alkutaipaleesta Kaija kertoo hupaisan jutun: ”Kapsäkki kädessä saavuin Jyväskylään. Asunnosta ei ollut mitään tietoa. Menin ylioppilaiden asunnonvälitykseen ja sain sieltä yhden osoitteen, johon kapsäkkini kanssa menin. Kyseessä oli vanha leskirouva, jonka alivuokralaiseksi olin tullut. Paikkani oli olohuoneen nurkassa, rouva itse nukkui vinttikamarissa. Päivä oli perjantai. Sunnuntaiaamuna sanoin vuokraemännälle, että lähden kirkkoon. Kirkossa tapasin paltamolaisen opiskelututtuni joka pyysi mukaansa. Hänen seurassaan päivä sitten vierähtikin iltaan. Kun tulin asunnolle, vuokraemäntä oli jo mennyt nukkumaan. Maanantaiaamuna hän sitten totesi minulle: ’Neitikin on jo tullut kirkosta!’ Taisi siinä leskirouva kauhuissaan ajatella, millaisia viikonloppuja tämä uusi opiskelijaneiti viettääkään! Jatko sujui-kin rauhallisemmissa merkeissä sen lukuvuoden loppuun. Seuraavat kolme vuotta asuin kyllä sitten toisessa vuokra-asunnossa.”

Opiskelun päätyttyä Kaija pääsi opettajaksi keskikouluun Sukevalle, jossa vierähti seitsemän vuotta. Sitten tuli Inarissa avoimeksi Saamelaisten kristillisessä kansanopistossa kielten opettajan paikka. Kaija haki oitis sitä, olihan hänen sisarensa Inarissa jo töissä terveydenhoitajana. Kahdeksan vuotta Kaija opetti kieliä ja joitakin muita aineita tuntimääristä riippuen.

Kaija Bäkö

Inarissa Kaija lauloi kirkkokuorossa, ja kerran kuoro teki vierailun Norjan Pykeijaan. Siellä he esiintyivät kirkossa. Kuulijakunnassa oli mies, joka myöhemmin kertoi Kaijalle, että Kaija katsoi häntä ja hymyili leveästi. Kaija itse ei muista miehestä mitään, mutta kylläkin sen, että hän nauraen osoitti vierustoverilleen lapikastaan, josta oli lähtenyt pohja irti.

Tämä sama mies ilmestyi myöhemmin Inarin kirkkoon. Oli näemmä tullut tuttaviaan tapaamaan Inariin, mutta mielessä oli aivan ilmeisesti muuta-kin, sillä hän tuli kirkonmenojen jälkeen tervehtimään. Nimikin selvisi silloin: **Bjarne Bäkö**. ”Se oli sitten minunkin osalta menoa”, naurahtaa Kaija.

Varsin pian Kaija totesi Bjarnelle, ammattikalastajalle: ”Minun on varmaan helpompi ottaa virkkuukoukkuni mukaan ja muuttaa Pykeijaan kuin sinun tulla verkkoinesi ja veneinesi Inariin.” Häitä vietettiin Inarissa vuonna 1984, ja Kaija muutti Pykeijaan.

Esikoispoika Thomas syntyi loppuvuodesta 1984, ja neljän vuoden päästä vuonna 1988 Kaija ja Bjarne saivat tytön, Ingerin. Kaija oli ollut varma, että Pykeijaan muutto merkitsisi hänelle opettajauran loppua. Toisin kuitenkin kävi. Kylän asukkaista pääosalla oli suomalainen tausta, ja

Kaijaa pyydettiin opettamaan paikallisessa peruskoulussa suomea, englantia ja matematiikkaa. Näin alkoi vuonna 1987 uusi opettajaura, joka kesti seuraavat 25 vuotta.

Bjarne oli kolmannen polven suomalainen ammattikalastaja, ukki oli tullut Suomesta 18-vuotiaana ja rakentanut Kaijan nykyisen kodin ydinosan. Bjarnen isä ja Bjarne olivat sitä kumpikin osaltaan korjailleet ja laajentaneet.

Bjarnen lohenpyyntipaikka sijaitsi Punaisessa suonossa, alueen parhaassa lohipaikassa, 40 kilometrin päässä Pykeijästä. Bjarnella ja muillakin ammattikalastajilla oli siellä mökit, joissa asuttiin viikot. Perjantai-iltaisin Bjarne tuli kotiin saaliin kanssa, ja parhaimmillaan Kaijalla oli kolme pakastinta täynnä lohta. Suurimmat lohet, yli 20-kiloiset, myytiin paikalliselle kalatehtaalte, mutta pääosa saaliista, 5–8-kiloiset ”keskisuuret lohet”, myytiin suoramyyntinä kotoa. Juhannuksesta heinäkuun loppuun kävi päivittäin lukuisia suomalaisia kalanostossa. Kaija muistelee lämpimästi yhtä iäkästä pariskuntaa, joka tuli monena vuonna Kittilästä taksilla ostamaan itselleen juhannuslohen. Lukuisia mukavia juttutuokioita käytiin näiden suomalaisten ostajien kanssa kahvikupposen ääressä, kertoo Kaija.

Thomas oli pienestä pitäen isänsä mukana näillä kalareissuilla ja oppi nopeasti veneilyyn ja kalastukseen liittyvät taidot ja niksit. Bjarne hankki Thomakselle oman vanhan veneensä, ja sillä Thomas harjoitteli kotirannassa Ingerin kanssa.

Sitten tuli päivä, joka muutti traagisesti kaiken. Bjarne ja hänen veljensä Emil hukkuivat kalastusmatkalla Norjan kansallispäivänä. He olivat aloittaneet lohenpyynnin Punaisella suonolla 16.5.1994 ja 17.5. menneet katsomaan lohiverkkoja. Ilmeisesti he olivat kurkottaneet paikkaamaan hylkeen rikkomaa verkkoa, jolloin iso aalto oli kaatanut veneen. Molemmat olivat lyöneet otsansa johonkin ja jääneet veden varaan. Naapurimökin miehet löysivät heidät merestä, jossa he vielä keliuivat öljyvaatteiden varassa.

Miehet soittivat poliisille ja poliisi puolestaan Pykeijässä jumalanpalvelusta pitäneelle papille, että Kaijalle pitää mennä viemään surusanomaa. ”Mitä ihmettä pappi tänne tulee?” sanoo Kaija hämmästelleensä, kun näki ikkunasta juuri kirkosta kotiin palattuaan papin suuntaavan heidän oveaan kohti.

Onnettomuus järkytti kaikkia. Koko kylä suri yhdessä. Jälkeenpäin Kaija sanoo ihmetelleensä,

miten siitä selvittiin. ”Mutta toisaalta, niinhän se on, että niin ovat voimasi kuin ovat päiväsi”, toteaa Kaija.

Bjarnen sukulaiset ja kyläläiset auttoivat paljon. Missään vaiheessa Kaija ei sano ajatelleensa, että muuttaisi pois Pykeijästä. Lapset olivat pykeijäläisiä ja norjalaisia, hän itsekkin oli ottanut Bjarnen toivomuksesta Norjan kansalaisuuden. Työ oli siellä, koti oli siellä.

Kaija aloitti syksyllä 1994 autokoulun teoriaopinnot Pykeijässä, ja nyt ajotaidoille tuli aivan uusi merkitys. Käytännön ajotunnit olivat kuitenkin Kirkkoniemessä, sadan kilometrin päässä. Joka perjantai Kaijan opettajakollega otti Kaijan tunnit, ja niin Kaija pääsi linja-autolla käymään Kirkkoniemessä ajo-opetuksessa. Lisäopetusta ajotaitoihin antoi Bjarnen kaveri, joka luotti Kaijan insinöörin onnistumiseen niin paljon, että osti onnitte-lukunkin etukäteen auton takakonttiin.

Kaijan mieluinen harrastus on virkkaaminen. Hän haluaa saada työn saman tien valmiiksi. Sängynpeitteitä Kaija on virkannut kymmeniä. ”Jos vaikka saan liinan valmiiksi puolen yön jälkeen, minun pitää se vielä silittää ja nähdä lopputulos”, tuumaa Kaija harrastuksestaan. Käsitöitä Kaija tekee myös hyväntekeväisyyteen. Lukeminen ja marjastus ovat Kaijalle samoin tärkeitä harrastuksia. Lisäksi hän toimii kylän kirkkoyhdistyksessä ja terveysyhdistyksessä.

Kaijan ura opettajana Pykeijässä kesti 25 vuotta. Sinä aikana ehti olla neljä eri opetussuunnitelmaa. Kaija naurahtikin, että aina kun uutta opetussuunnitelmaa esiteltiin, todettiin, että edellisestä ei ollut mihinkään.

Kaija jäi eläkkeelle vuonna 2011. Vieläkin kylän raitilla entiset oppilaat huutavat: ”Kaija! Kaija! Kaija!” kun näkevät hänet. Kun Kaija täytti 70 vuotta, koskettavimman lahjan toi 11-vuotias entinen poikaoppilas, joka oli kerännyt luonnosta kukkia ja toi hänelle kukkakimpun lämpimästi onnitellen.

Lopuksi Kaija vakavoituu: ”Ihan tyytyväinen olen elämään, mutta toisaalta ihmettelen, näinkö lyhyt tämä ihmisen elämä on. Vuodet ovat menneet nopeasti. Siitä iloitsen, että lapseni ovat ylpeitä ja kiitollisia suomen kielen taidostaan.”

Kun kysyn viimeiseksi Kaijan identiteettiä, hän veitikka silmäkulmassa sanoo nopeasti: ”Ensimmäiseksi olen uuralainen, toiseksi pykeijäläinen ja urheilukilpailuissa kannustan kyllä norjalaisia”. ♦

”Puuseppää aina tarvitaan” - puusepännäitä toisessa sukupolvessa

Teksti ja kuvat: Mikko Tervonen

Ankara sadekuuro ja ukkonen ryöpsähtää päälle, kun saavun **Markku ja Pasi Tervosen** verstaalle Vaalan Nuoruudessa. Markku on odottamassa pihan tuntumassa, Pasi saapuu paikalle hetken päästä tien toiselta puolelta kodistaan.

Siirrymme sisälle verstaaseen sateelta ja ukkonen jymyiltä paremmin suojaan. ”Kalle-isä toimi pitkään sirkkelisahurina, sitten hän sairastui vuonna 1967 eikä jaksanut enää kiertää kenttäsahan kanssa paikkakunnalta toiselle”, Markku aloittaa ja jatkaa naurahtuen: ”Isä aloitti veneenteon ja siinä sitten jouduin nuorena väkäräksi ja veneen alle koputtelemaan.” Ammattitaito siirtyi näppärästi ja jouhevasti nuorempiin käsiin.

Markkua viisi vuotta nuorempi Pasi kävi puusepänkoulun oppisopimuksella, teorian Kemissä ja työjaksot omalla verstaalla isän ja Markun kanssa. Armeijan käymisen jälkeen Pasi lähti kiertämään vuonna 1987 kenttäsahan kanssa lähialueilla. Kahdesta kolmeen kuukauteen kevään ajalta meni näissä tehtävissä, sitten kesällä samoilla paikoilla höyläkoneen kanssa kuivuneita lautoja höyläämässä. Vanhin veli Seppo kulki mukana perämiehenä. Pisin työmatka oli Paavolaan, reilun sadan kilometrin päähän. Kaksikymmentä vuotta meni näissä kiertävissä hommissa, mutta vuodesta 2007 lähtien Pasi on toiminut kokonaan omalla verstaalla.

Isän oppien mukaisesti alkuvuosina tehtiin pääasiassa puuveneitä. Isä oli jo kehittänyt erilaisia malleja, Markku ja Pasi kehittivät niitä lisää. Kaavalautoja onkin verstaan seinillä monessa paikassa. Parhaina vuosina tehtiin yli 50 venettä, sekä soutu- että moottoriveneitä. ”Useita satoja veneitä

olemme tehneet, ei nyt sentään kuitenkaan tuuhasta”, tuumaa Pasi. Puutavara ostettiin tukkeina, siinä lähtien jalostus hoitui omilla koneilla ja käden taidoilla.

Veneiden kysynnän hiljetessä Markku ja Pasi ovat vähitellen laajentaneet ja monipuolistaneet tuotantoaan. Nyt verstaassa syntyy keittiökaappeja ja -kalusteita, pirttikalustoja, penkkejä, ikkunoita, ”veljeksiltä syntyy puusta melkein mitä vain”, kuten heidän kotisivuillaan todetaan. ”Talouden taantumana ja laman aikoina tämä monipuolisuus on pelastanut meidät. Aina on ollut jonkin lajin kysyntää”, sanoo Markku. Osa kalusteista ja kaapeista Markku ja Pasi voivat ottaa itse mitat, osa tilauksista tulee asiakkaan mittaamina. Haastavimpia ovat yhteydenotot, joissa asiakas lähettää vain kuvan sähköpostissa ilman mitään mittoja. ”Siinä sitten sovelletaan, tehdään piirustuksia ja kysellään asiakkaalta, voisiko se olla tällainen”, pätkäilee Markku työn haastavia puolia.

Verstaan välineistö ja koneet ovat monipuolisia: sirkkeleitä, tasohöylää, oikohöylää, hiomakonetta, jyrsintä, tapituskonetta, vannesahaa, maalamiseen tarvittavia välineitä, veljekset esittelevät laitteitaan. ”Tietokoneilla ohjattuja koneita meillä ei kuitenkaan ole, sillä emme tee sarjoja”, tarkentaa Markku.

Parhaillaan haastatteluhetkellä oli työn alla Vaalan kirkkoon reilut 200 penkkiä. Pasi luettelee penkkien eri työvaiheita: ensin ostettiin mäntytytkit, sitten sahattiin lankut ja annettiin niiden kuivua kesä. Sen jälkeen lankut vietiin kuivaamoon, josta ne siirrettiin sahalle ja sahattiin suikaleiksi, ajettiin höyläkoneen läpi, liimattiin suikaleet yhteen, höylättiin ja hiottiin, pyöristettiin kulmat, taas hiottiin, sitten petsattiin harmaaksi ja lakattiin, taas sen jälkeen hiottiin ja vielä lakattiin. Penkkien tulee kestää vuosikymmenien käyttö.

Markun ja Pasi ei ole tarvinnut panostaa mainostamiseen, ”puskaradio” on toiminut erittäin tehokkaasti. Juuri tapaamistamme ennen oli lähetetty koivusta tehty keittiökalusteet kiitolinjalla Helsinkiin. Kalusteisiin koivu onkin suosituin puulaji, se kestää, vaikka onkin varsin painavaa.

Pasi (vas.) ja Markku Tervonen sekä osa Vaalan kirkon penkkien istuinosista.

Erikoismittaisia ovia ja ikkunoita on mennyt paljon Kemiöön ja Nauvoon. Markku arveleekin, että arkkitehdillä näyttää olevan hyvin painava sana siinä, millaisia ikkunoita ja ovia tehdään ja miten ne käsitellään. ”Pitää tehdä niin kuin asiakas haluaa, vaikka työ olisikin hankala ja sen voisi tehdä toisin ja helpommalla. Asiakas on aina oikeassa”, sanoo Markku ykskantaan ja jatkaa: ”Maalaan pensselillä kalliilla pellavaöljymaalilla ikkunapokat, kun kerran asiakas sen niin haluaa”.

Verstasta on laajennettu kolmeen kertaan. ”Nyt ei enää tontti anna myöten ja toisaalta miehetkin vanhenevat, 35 vuotta tätä on tehty. Voisi ehkä tehdä jotain muutakin”, arvelee Pasi. ”Toisaalta tämä työ pitää vireänä, tämän kanssa on naimisisa. Työ vaatii pitkäjänteistä suunnittelua, on muistettava tilata kaikki tarvikkeet eri työvaiheiden mukaisesti, aikatauluissa pitäisi pysyä. Mitä pidempi työjono, sitä hankalammaksi menee suunnittelu ja toteutus sekä aikataulun arvioiminen. Tämä työ vaatii oman luonteensa, eikä auta ottaa liian vakavasti”, pohdiskelee Pasi yrittämisen eri puolia.

”Ei tämä ole ollut mikään kultakaivos, mutta toimeentulo on ollut koko ajan turvattu. Tulevaisuus kuitenkin näyttää hiukan epävarmalta verrtaan suhteen, jatkajaa ei taida löytyä”, vakavoituu Markku tapaamisemme päätteeksi. ♦

Markku Tervonen työn touhussa.

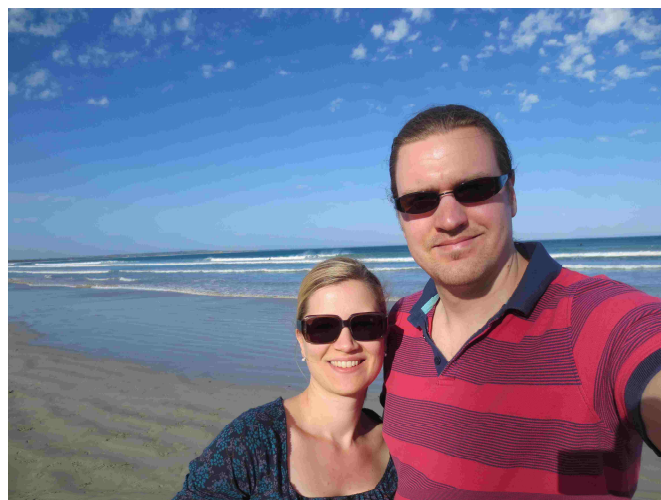
Jouluterveiset Etelä-Australiasta!

Teksti ja kuvat: Hanna ja Simo Tervonen

Olemme molemmat syntyneet Etelä-Karjalassa, Simpeleellä, jossa myös asuimme aina lukion loppuun saakka. Lukion jälkeen Simon tie vei armeijan kautta Lappeenrantaan, jossa hän opiskeli tuotantotalouden diplomi-insinööriksi. Hanna puolestaan opiskeli Kuopiossa ensin proviisoriksi ja jatko-opintojen myötä farmasian tohtoriksi. Simokin oli sittemmin muuttanut Kuopioon, jossa hän suoritti myös kauppatieteiden maisterin tutkinnon. Yhtä olemme pitäneet jo Simpeleen ajoista asti.

Vuonna 2013 meille avautui mahdollisuus muuttaa Australiaan Hannan tohtoriopintojen myötä. Olimme molemmat aina halunneet joskus asua ulkomailla ja koska olimme kuulleet Australiasta paljon hyviä asioita, emme juurikaan empi-neet lähtöä. Tammikuussa 2013 tulimme siis Etelä-Australian osavaltion pääkaupunkiin Adelaideen, ja siitä asti olemme asuneet täällä. Nykyään meillä on pysyvät viisumit, joten saamme asua ja työskennellä Australiassa niin kauan kuin haluamme.

Australiaan on suomalaisena ollut helppo sopeutua; maiden välisten sopimusten myötä esimerkiksi paikallisen ajokortin tai Medicare-kortin (vastine Kela-kortille) saaminen oli mutkatonta.

Australiassa upeaa hiekkarantaa löytyy kilometri-kaupalla.

Suomalaista koulutusta arvostetaan, ja ylipäänsä Suomesta ja suomalaisista on täällä hyvin positiivinen mielikuva. Tämä oli eduksi Simon hakiessa töitä, vaikka aluksi sen suhteen oli epäuskon hetkiäkin. Noin neljän kuukauden ja satojen työhakemusten jälkeen Simo sai työpaikan vesialan yrityksestä, jossa hän yhä työskentelee nykyään vesimarkkinaoperaatioiden tiiminvetäjänä.

Viininviljelyaluetta Etelä-Australiassa.

Työelämä yritysmaailmassa on pääpiirteittäin samanlaista kuin Suomessakin. Päällimmäisinä eroavaisuuksina tulee mieleen se, että ylitöistä ei makseta ja vuosilomaa on paljon vähemmän kuin Suomessa. Toisaalta palkkataso on korkeampi, mutta niin ovat elinkustannuksetkin. Ihmiset ovat ehkä aavistuksen enemmän urakeskittyneitä kuin Suomessa – esimerkiksi ylitöitä tehdään palkatta, mutta mukisematta, koska halutaan osoittaa halukkuutta edetä uralla ja sitä, että on valmis asettamaan yrityksen edun oman edun edelle.

Väitöskirjan valmistumisen jälkeen Hanna puolestaan päätyi töihin Etelä-Australian yliopistoon syöpäepidemiologian alalle. Työ yliopistolla muistuttaa paljon yliopistomaailmaa Suomessa, mutta kilpailu on kovempaa ja toisaalta uraetenemismahdollisuuksia on enemmän. Opetus on australialaisissa yliopistoissa hyvin erilaista kuin Suomessa, koska opiskelijat maksavat opinnoistaan ja tämän seurauksena he ovat asiakkaita, joiden toiveet pyritään huomioimaan hyvin tarkasti. Sekä opiskeli-

Paikallisiin eläimiin pääsee tutustumaan lähemminkin.

joita että henkilökuntaa tulee kaikkialta maailmasta (erityisesti Aasiasta), joten työilmapiiri on hyvin kansainvälinen.

Vaikka töitä tehdään paljon, osataan vapaa-aikaa myös arvostaa. Itse pyrimme matkustelemaan vapaa-ajallamme niin paljon kuin mahdollista. Australia on valtava maa, ja nähtävää riittäisi vuosikausiksi. Miltei neljässä vuodessa olemme sentään käyneet kaikissa paitsi yhdessä osavaltiossa ja nähneet paljon upeita, erilaisia paikkoja. Omassa Etelä-Australian osavaltiossamme parasta ovat ilmasto, upeat hiekkarannat sekä maailman kuulut viinintuotantoalueet.

Olemme käyneet Suomessa noin kerran vuodessa. Joulut olemme tähän mennessä kuitenkin aina viettäneet Australiassa. Koska joulukuu on täällä kesäkuukausi ja lämmintä saattaa olla yli 50 astetta, ei suomalaisen jouluun tottuneena joulutunnelmaan pääseminen välttämättä käy kovin helposti. Ihmisillä ei tunnu olevan mitään kummempia jouluperinteitä – joulupäivänä yleensä kokoonnutaan isolle perhelounaalle grilliruuan parissa tai mennään rannalle viettämään aikaa. Monet täällä jo vuosikymmeniä asuneet maahanmuuttajat sanovat, että australialaiseen jouluun ei oikeastaan totu koskaan, ja sitä ”oikeaa” joulua on aina ikävä. Voimme omasta kokemuksestamme allekirjoittaa tämän; ensimmäinen jouluni meni vielä uutuuden-viehätyksen piikkiin, mutta sittemmin emme ole edes väkisin yrittäneet tavoittaa sitä perinteistä joulutunnelmaa vaan nauttineet ylimääräisistä vapaapäivistä ihan noin muuten vaan.

Voimme varauksetta suositella kaikille muuttoa uuteen maahan mikäli sellainen mahdollisuus tulee eteen. On valtavan palkitsevaa lähteä pois omalta mukavuusalueeltaan ja sopeutua kokonaan uuteen ja erilaiseen yhteiskuntaan. Jos ulkomaan-kokemuksemme on jotain meille opettanut, se lieinee se, ettei omaa osaamistaan ja tekemistään missään nimessä kannata väheksyä niin kuin meillä suomalaisilla valitettavan usein on tapana. Maailma on täynnä mahdollisuuksia, ja meille suomalaisille niitä on suotu enemmän kuin monille muille esimerkiksi ilmaisen koulutuksen myötä. Täten kannattaa ottaa kaikki irti siitä mitä meille on tarjottu ja olla ylpeä Suomesta ja suomalaisuudesta.

Mukavaa ja rauhallista joulua kaikille Tervaksien lukijoille sinne Suomeen! ♦

Sari Tervonen – johtajuutta suurella sydämellä

Teksti ja kuva: Mikko Tervonen

Epilepsialiiton toiminnanjohtaja, Raha-automaattiyhdistyksen hallituksen jäsen, maailmanlaajuisen epilepsialiiton hallituksen jäsen, muita kansallisia ja kansainvälisiä luottamustehtäviä, Sari Tervosesta on moneksi.

”Kasvatustieteen pedagoginen ajattelu, analyttisyys ja loogisuus sekä opettajien rohkaisu kriittisyyteen ja itsenäiseen ajatteluun ovat antaneet minulle hyviä välineitä johtajuuteen”, sanoo Sari Tervonen.

Sari Tervonen syntyi Parkinniemellä Kajaanissa maanviljelijäperheeseen kolmesta lapsesta nuorimpana. Omalla esimerkillään ja toiminnallaan vanhemmat antoivat Sarille tärkeitä eväitä tulevaisuuden varalle. Isä harrasti innokkaasti jalkapalloa, ja sitä kautta Sari oppi talkootyön merkityksen hoitaessaan makkaran- ja lipunmyyntiä. Äidin myötä hän oppi lähimmäisistä välittämisen ja auttamisen tärkeyden. Kesäisin oli itsestään selvää, että töitä tehtiin ahkerasti kotitilalla koko perheen yhteiseksi hyväksi.

Sari kävi koulua Kajaanissa ja kirjoitti ylioppilaaksi Linnan lukioista. Välivuosi kirjoitusten jälkeen kului Teppanan ala-asteella kouluavustajana. Siitä tulikin ratkaiseva aika Sarin opiskelua ja tulevaisuutta ajatellen.

”Koulussa oli innostava henki. Hiihtolomalla siivostin opettajienhuoneen kirjastoa ja siellä innostuin lukemaan yhtä kasvatustieteen klassikkokirjaa niin, että siivous vallan unohtui. Siitä se mielenkiinto kasvatustieteeseen lähti”, Sari kertoo. Hän pääsi opiskelemaan kasvatustieteitä Turkuun ja valmistui vuonna 1991.

Kiinnostus yhteisten asioiden hoitoon vei Sarin opiskeluaikana tarmokkaaseen toimintaan alan ainejärjestössä. Se antoikin Sarille jo esiopetusta tulevien vuosien työpanokselle sosiaali- ja terveysalan järjestökentässä.

Sarin valmistuminen osui pahaan lama-aikaan vuonna 1991. Sinnikkään hakemisen tuloksena hän sai töitä Suomen MS-liitosta Helsingistä vuoden 1991 joulukuussa. Työ tarjosi mahdollisuuksia osallistua MS-liiton edustajana merkittäviin tilaisuuksiin. Monien isojen organisaatioiden toiminta ja rakenne tulivat tutuiksi.

”Vuonna 1996 Sosiaaliturvan Keskusliiton kehittämisspäällikkö soitti ja pyysi koulutussihteerin vuoden sijaisuuteen”, kertoo Sari ja jatkaa: ”Äiti oli kauhuissaan, kun jätin vakinaisen työn ja lähdin vuoden sijaisuuteen.”

Sari Tervonen toimistopöytänsä ääressä.

Vuosi venyi kolmeksi, kunnes Sari pääsi Alzheimer-keskusliittoon kehittämisspäälliköksi vuonna 1999. Kuuden vuoden jaksoa tässä tehtävässä Sari muistelee hyvin lämpimästi. Kehitettiin dementia-barometri ja tehtiin selvityksiä demensiahoidosta ja -palveluista kunnissa. Järjestön puheenjohtajana toiminut, aiemmin Wärtsilänkin johtajana meritoitunut Pekka Laine kunnioitti ja arvosti osaamista ja innostumista. Hänen kanssaan Sari osallistui myös kansainvälisiin kongresseihin. ”Pekka kyllä koulutti meitä nuoria tyttöjä erinomaisella tavalla strategiseen ajatteluun”, naurahtaa Sari tuota aikaa muistellessaan.

Sari oli tavannut tulevan miehensä 1992, kymmenen vuotta myöhemmin perheeseen syntyi tytär. Lapsen ollessa 3-vuotias elokuussa 2005 Sari valittiin Epilepsialiiton toiminnanjohtajaksi.

Sari kertoo, että vuosikymmenien myötä asennemaailmassa on tapahtunut merkittävä muutos suhteessa epilepsiaan. Nyt se ymmärretään aivojen sairaudeksi, jota voidaan hoitaa eikä sitä mystifoida kuten ennen vanhaan. Epilepsian tutkimustyössä professori Reijo Noriolla – äidin puolelta Tervosia - on ollut myös tärkeä rooli.

Epilepsiaa sairastaa noin 56 000 suomalaista eli 1 prosentti väestöstä.

Kuka tahansa voi sairastua epilepsiaan. Epilepsiaan voi sairastua missä iässä tahansa. Se on pitkäaikaissairaus, jonka hoito jatkuu usein koko elämän ajan. Yleisimmin epilepsiaan kuitenkin sairastutaan varhaislapsuudessa tai ikääntyneenä.

- Epilepsiaa sairastavista lapsia on noin 5 000.
- Vaikeahoitoista epilepsiaa, jossa kohtauksia on asianmukaisesta hoidosta huolimatta ja ne haittaavat merkittävästi elämää, sairastaa 9 000 henkilöä
- Jatkuvaa epilepsialääkitystä tarvitsee 36 000 henkilöä eli noin 0,7 prosenttia väestöstä.
- Vuosittain noin 3 000 sairastunutta aloittaa epilepsialääkityksen. Heistä 800 on alle 15-vuotiaita.

Epileptinen kohtaus syntyy, kun aivojen normaali sähköinen toiminta häiriintyy. Epilepsialle löytyy satoja erilaisia syitä.

Epilepsian hoidon tavoitteena on kohtauksettomuus tai mahdollisimman hyvä kohtautasapaino ilman, että hoito aiheuttaa sietämättömiä haittavaikutuksia.

Hoitamaton epilepsia voi olla etenevä sairaus, joka voi etenkin lapsilla hidastaa motorista, älyllistä ja sosiaalista kehitystä. Siksi tavoitteena on aina kohtauksettomuuden lisäksi, että hoito

- ylläpitää oppimiskykyä
- turvaa kognitiivista ja neurologista kehitystä
- auttaa selviytymään sairauden kanssa, elämään täysipainoisesti.

Epilepsian hoito on välttämätöntä, sillä toistuviin epilepsiakohtauksiin liittyy esimerkiksi

- kohonnut tapaturmariski
- kohonnut äkkikuolemariski
- elämää rajoittava kohtauspelko
- masentuneisuus
- muistihäiriöitä
- havaintotoimintojen tai tarkkaavaisuuden häiriöitä.

Onnistunut epilepsian lääkehoito vähentää sairaalahoitojen tarvetta ja kustannuksia sekä riskejä, jotka liittyvät epilepsiakohtauksiin.

Myös vaikeahoitoisessa epilepsiassa tavoitteena on mahdollisimman hyvä elämänlaatu ja toimintakyky. Epilepsian hoito ei ole vain kohtauksen hoitoa. On tärkeää hoitaa myös muita epilepsiaan liittyviä ongelmia sekä tukea ja parantaa kokonaisvaltaisesti potilaan toimintakykyä.

Potilas osallistuu hoitosuunnitelman tekoon. Senkin takia hänen täytyy saada riittävästi tietoa sairaudestaan ja hoitovaihtoehdoista.

Epilepsian hoidossa kyse on molemminpuolisesta hoitokumppanuudesta, jonka avulla hoito onnistuu.

Sari mainitsee erityisesti epilepsiakirurgian kehittymisen, jonka avulla potilas voidaan saada kokonaan kohtauksettomaksi tai kohtaukset merkittävästi vähemmiksi. Osalle epilepsiaa sairastavista kirurginen hoito on mahdollinen.

Epilepsialiitto järjestää vapaaehtoistoimintaa, vertaistukea, neuvontaa, kuntoutusta, tuettuja lomiamia ja verkkoyhteisön palveluja. Kahden miljoonan vuosibudjetista Raha-automaattiyhdistyksen tuki on kaksi kolmasosaa, loput tulevat Kelalle myytävistä palveluista ja oman varainhankinnan kautta. Sari antaa erityistä kiitosta varainhankinnassa niille vapaaehtoisille, jotka ovat äänestyspaikoilla hoitamassa Pieni ele -lipaskeräyksiä.

Tärkeänä symbolisena kansainvälisenä saavutuksena Sari pitää sitä, että alan kattojärjestöt (International Bureau for Epilepsy ja International League Against Epilepsy) saivat sovituksi kansainvälisen epilepsiapäivän, jota vietetään helmikuun toisena maanantaina ympäri maailman yhteistyössä WHO:n kanssa.

Viime vuonna Sari valittiin Raha-automaattiyhdistyksen hallitukseen. Pelialalla on menossa erittäin mielenkiintoinen vaihe, kun Talouspoliittinen ministerivaliokunta linjasi syyskuussa, että Veikkaus, Raha-automaattiyhdistys ja Fintoto yhdistetään uudeksi yhdeksi pelialan monopoliyhtiöksi. Asian valmistelun pohjana on laaja, myös peliyhtiöiden hyväksymä yhteisymmärryspöytäkirja. Yhtiöt jatkavat itsenäisinä pelitoimijoina, kunnes toiminnat yhdistetään uuteen rahapeliyhtiöön. Uuden yhtiön on tarkoitus aloittaa toimintansa ensi vuoden alusta.

Peliyhtiöiden yhdistämisellä haetaan tehokkuutta kansainvälisessä kilpailussa, monopoliaseman säilyttämistä, uusien innovaatioiden kehittämistä sekä vastuullisuutta pelitoimintaan. Pelihaittojen ehkäisy ja riippuvuuksien hoito tulee ottaa vakavasti samalla, kun yhtiön tehtävä on tehdä tulosta.

Sarille tärkeä virkistys ja latautumisen paikka on Inkoossa lähellä Kopparnäsiä sijaitseva vapaa-ajan asunto. Sieltä käsin on näppärää lähteä läheisen luonnonsuojelualueen metsiin vaeltamaan ja sienestämään tai sitten veneilemään lähellä avautuvalle Suomenlahdelle. ♦

Pekka Tervosen matka Savukoskelta maailman ääriin

Teksti: Kirsti Tervo; kuvat: Pekka Tervonen ja Timo Tervo

Pekka Tervosen motto: *"Uteliaalle mielelle elämä ilman tavoitteita on mahdoton – ilman tavoitteita ei voi saavuttaa mitään."*

Vietämme mukavaa juttuhetkeä Pekka Tervosen perheen kodissa Kempeleessä - Pekka, Sarianna-puoliso sekä nuorin Arttu. Vanhimmat lapset ovat ensimmäistä koulupäiväänsä kokemassa. Kiireitä on Pekalla ollut niin töiden kuin perheenkin parissa, sillä vajaan vuoden kiertoon sisältyivät työmatkat: marraskuussa Kanadaan, joulukuussa Japaniin, tammikuussa Norjaan, helmikuussa Iraniin, toukokuussa Itävaltaan, Unkariin, Kroatiaan ja Sloveniaan. Oli tapaamisia ministereiden ja erään presidentinkin kanssa. Talvilomalla lasketeltiin Lapin tuntureilla perheen kanssa ja kesällä kuljettiin lasten pelimatkoilla. Ei kesälomakaan ole kiireetön, mutta on kuitenkin aikaa jutella suvun asioista.

Kuka on tämä mies ja miksi hän matkustaa?

Pekka Tervonen johtaa Oulun yliopistossa ympäristö- ja energia-alan innovaatiokeskusta (CEE). Pekan sukujuuret yltävät kantaisä Jöns Tervoseen, joka muutti 1500-luvulla Savosta Jaalangan Tervolanniemelle. Pekka syntyi vuonna 1969 Savukoskella. Puhe kääntyykin muistoihin moneen ehtineestä Eino Tervos-ukista, joka asui Savukoskella. Arvailtaan sitäkin, periytyivätkö liikkumisen geenit ukin suunnalta vai myös Pekan äidin puolelta – Pekan äidin isovanhemmat kävivät jo 1900-luvun alussa etsimässä onnea Yhdysvalloista, Minnesotasta.

Parivuotiaasta alkaen Pekka asui Raahen Arkkukarissa, käväisi vuoden vaihto-oppilaana jenkkeissä ja saatuaan koulut loppuun lähti armeijaan ja maailmalle, YK:n rauhanturvaajaksi Lähi-itään. Nähty ja koettu antoi uusia näkökulmia nuorelle maailmaan ja elämään. Tulipa mukaan uusi titteli-kin rauhanturvaajien kisassa: Libanonin vahvin mies vuonna 1990. Voimat piti näyttää jeepinvedolla köyden avulla, hiekkasäkkien kantamisessa, krusifiksilla rynnäkkökivääreillä, leuanvedolla 20 kilon lisäpainolla ja 120 kilon penkki-punnerruksella. Reppureissuilla tuli maailmakin kierretyksi pari kertaa. Näin oli jälleen tavoitteita saavutettu.

Perhe ja harrastukset

Perheeseen kuuluvat puoliso Sarianna, lapset Santtu, Neetta, Nelli ja kuopus Arttu. Koko perhe har-

Pekka Tervonen

- * syntyi Savukoskella v. 1969
- * muutti parivuotiaana Raahen
- * ylioppilas, Saloisten lukio 1989
- * YK-rauhanturvaaja, Libanon 1990 - 1991
- * Filosofian maisteri, Kuopion yliopisto 1995
- * Filosofian lisensiaatti, Kuopion yliopisto 1999
- * Executive Master of Business Administration (eMBA), Oulun yliopisto 2002
- * Tekniikan tohtori, Oulun yliopisto 2010
- * Opettajan pedagogiset opinnot, Oulun ammattikorkeakoulu 2012
- * Työskenteli 17 vuotta Rautaruukin palveluksessa
- * CEE:n johtaja vuodesta 2012 ja vuodesta 2016 myös T2026:n johtaja

rastaa ja liikkuu yhdessä. Pekka nousee kuudelta, käy ehkä lenkillä tai salilla ja aloittaa työt seitsemältä. Näin vanhemmat ehtivät illemmalla viedä lapsia harjoituksiin, ja isä ehtii vielä valmentamaan junnuja jalkapallossa ja jääkiekossa. Pekan ja Sariannan vanhemmat muuttivat Kempeleeseen kymmenkunta vuotta sitten, joten koko perhekunta on saanut yhdessä osallistua elämänmenoon. Pekka kokeili nuorena lajeja laidasta laitaan, ja yksi omimmista lajeista oli voimanosto. Rautaa nousi parhaimmillaan penkistä 200 kiloa. Voimanosto lienee geeneissä, olivathan velipojatkin lajissa SM-, EM- ja MM-tasolla.

Lasten harrastuksiin ja harrastamiseen Pekalla on neuvo. Alle 10-vuotiaana lapsen on hyvä keilla eri lajeja vanhempien ohjaamana, mutta sen jälkeen lapsi saa valita oman lajinsa - tai olla valitsematta. Tärkeintä on saada kokea liikkumisen ilo,

Pekan ja Sariannan lapsukaiset Arttu, Santtu, Neeta ja Nelli joulupukin juttusilla.

Pekka korostaa. Tässä perheessä on nyt jääkiekon, jalkapallon, telinevoimistelun, show- ja discotanssin, juoksun sekä kuvataiteen harrastajia. Talvilomalla koko joukko pakkaa tamineensa ja lähtee pöllyttämään lunta laskettelukeskuksiin. Kesäisin uppoudutaan mökkimaisemiin rakentamaan ja korjaamaan, kalastamaan ja nauttimaan erilaisesta elämästä. On vielä yksi harrastus, johon toistaiseksi vain kaksi perheenjäsentä osallistuu. Kun koivut varistavat lehtensä ja hirvien piilopaikat vähenevät, Pekka ja Santtu – äskettäin metsästyskortin saanut esikoinen – suuntaavat hirvijahtiin. Aina-kin tämä perhe on pitänyt omalta osaltaan huolen siitä, ettei hirviporukka ukkoudu!

Opinnot ja työt

Kuopion yliopistossa v. 1995 suoritettua filosofian maisterin tutkinnon jälkeen alkoi työura Rautaruukki Oyj:ssä Raahessa ympäristö-, turvallisuus- ja laatujohtamisen (EHSQ) saralla. Siellä vierähti-kin eri johtamisen tehtävissä 17 vuotta – tutussa talossa jo kouluvuosien kesätöistä ja kaupungissa, jonka työikäisistä asukkaista suuri osa oli Rautaruukilla töissä.

Työn ohessa Pekka jatkoi opintojaan kohti erästä tavoitettaan, väitöskirjaa. Kehittyvien maiden ongelmat kiinnostivat, ja hän matkusti tutkimusryhmän kanssa Nigeriaan ja Ghanaan. Nigeria on tunnettu korruptoituneisuudestaan, ja se on hyvin vaarallinen maa, mutta mukavia sattumuksia on

sieltäkin jäänyt muistiin. Oli vähällä, ettei Pekka joutunut erään heimokuninkaan prinssiksi, sillä kuningas olisi ko-

Pekka pallokala-aterialla Etelä-Koreassa pari vuotta sitten.

vin mielellään antanut yhden tyttäristään Pekalle puolisoiksi. Kuningasta ei olisi haitannut yhtään se, että Pekalla oli jo Sarianna. Pekka väitteli sittemmin tekniikan tohtoriksi tuotantotalouden alalta Oulun yliopistossa v. 2010.

Ympäristö- ja energia-alan innovaatiokeskittymän johtaja

Rautaruukki alkoi tuntua jo niin tutulta, että Pekan mieli paloi päästä rakentamaan jotakin uutta. Siihen avautui mahdollisuus, kun ympäristö- ja energia-alan innovaatiokeskukseen (Centre for Environment and Energy, CEE) haettiin johtajaa. CEE on innovaatiokeskus, jonka tehtävänä on luoda ympäristö- ja energia-alan sekä cleantechin innovaatioista liiketoimintaa. CEE muodostaa ympäristö- ja energia-alaa yhdistävän osaamiskeskittymän, joka yhdistää nopeasti alan yritysosaamisen, alan huippututkimuksen ja rahoituskanavat T&K&I-hankkeisiin. CEE:n vahvuus on yksi asiakasrajapinta ja tehokas arvoketju. Ilmaan, veteen, energiaan, resurssitehokkuuteen ja mittaustekniikkaan liittyvät innovaatiot täytyy siivittää toimiviksi Cleantech-tuotteiksi.

Pekan asettamien tavoitteiden mukaisesti on tarkoitus luoda maailmaan vihreitä ihmisiä, pienistä aina isompiin. Innovaatioiden tulee johtaa uuden liiketoiminnan syntymiseen ja kasvuun, oli kyse kokonaan uusista, jo toimivien pienten ja keskisuuren yritysten uusista avauksista tai veturirytysten luomista mahdollisuuksista.

Pekka on johtajana myös Teollisuus 2026 -ekosysteemissä (T2026), joka on yksi osa Oulun innovaatioallianssin (OIA) vuosille 2016 - 2020 tekemää strategista puitesopimusta. Pekka on tiivistänyt tavoitteet: olla parhaiden joukossa valituilla osa-alueilla kansainvälisessä kilpailussa. Yksin tähän ei pysty kukaan, mutta yhteistyöllä tämä onnistuu. T2026:n kautta Pohjois-Suomen kunnat, kaupungit ja yritykset pääsevät helpommin innovaatiohankkeisiin, jotka luovat pitkän tähtäimen alueellista hyvinvointia.

Elämä on nyt

Viimeinen kesälomaviikko oli jo käsillä, kun perhe sai suruviestin. Tuli aika saatella Jorma-pappa, siianpyytäjä loppuun asti, viimeiselle kalamatkal- le. - Aika kuluu, tavoitteita asetetaan ja saavutetaan. Kaikkein tärkeintä on kuitenkin elää tässä hetkessä: entinen on mennyt, tulevaa en voi saada käsiini, siksi tärkein on juuri tämä hetki, jota elän, Pekka tiivistää. ♦

Bertta Hietamäki ja Amerikan täti

Teksti ja kuvat: Reijo Salo (Amerikan tädin veljentyttären poika, Jaalangan Tervoset -sukukirjan taulu 1000)

Jorma Keräsen ja **Hannu Romppaisen** kirjoittamassa 1008-sivuisessa kirjassa *Paltamo Kainuun emäpitäjä* (painettu vuonna 2013) on sivulla 376 mainittu seuraavaa: ”Baptismin Paltamoon toi Yhdysvaltojen länsirannikolle siirtolaiseksi nuorena tyttönä muuttanut nainen, Kivesjärven Tervosia. Tämä siivoojana melkoisen omaisuuden koonnut nainen käytti rahansa lähetystyöhön. Hän kustansi omilla varoillaan rukoushuoneen ja hautausmaan Kivesjärven, Hakasuon ja Melalahden baptisteille. Hautausmaa sijaitsee Manamansaloon johtavan tien varrella Hakasuolta reilut kolme kilometriä lounaaseen.”

Tämä nainen oli Hakasuon Mustolan tilalta **Kaisa Maria (”Katri”) Tervonen**, syntynyt 18.11.1887 (Jaalanka-sukukirjassa taulu 486). Lisättäköön tässä, että hän toimi Yhdysvalloissa myös parantajana ja saarnaajana. Yhdysvalloissa hänen etunimensä kirjoitettiin ”Kathryn”.

Bertta Hietamäki on kirjoittanut edellä mainitusta Katri Tervosesta 100-sivuisen kirjan *Amerikan täti 1887-1968. Pilkahduksia yhden siirtolaisen elämästä*. Kirja ilmestyi vuonna 2014, ja käsikirjoitus sekä siihen liittyvä aineisto on luovutettu Siirtolaisinstituutin arkistolle (Eerikinkatu 34, 20100 Turku) ja on siellä tutkijoiden ja kiinnostuneiden käytettävissä. Kirja ei ole yleisesti myynnissä, ja sitä on painettu rajallinen määrä. Bertta on lahjoittanut kirjaa Katri Tervosen lähisukulaisille, jotta Katrin muisto ei unohtuisi. Bertan sanoin ”*Amerikan täti* -kirja on kertomus tuon ajan siirtolaisista, yritteliäisyydestä ja myös ihmiselämän vastoinkäymisistä. Samalla se on vaatimaton kiitos Kattrille. Jokainen ihminen tarvitsee, että hänet muistetaan.” Berttahan oli tätinsä luona Seattlessa vuosina 1950 - 1952. Bertta on lahjoittanut *Amerikan täti* -kirjasta oman kappaleen Tervo-Tervonen-sukuseuralle.

Ennen kuin tutustutaan tarkemmin Amerikan tätiin, on syytä kertoa taustatietoa Bertta Hietämäestä. Bertan äiti Elsa oli omaa sukua Tervonen ja isä oli Erkki Leinonen. Bertan kirjoittamisharrastus alkoi veljensä Veikon 60-vuotispäivillä vuonna 1975 annetusta lupauksesta panna muistiin omien vanhempiensa elämäntarina. Bertta aloitti elämäntarinan tutustumalla vanhempiensa sukuihin ja totesi, että isän puolelta oli helpompi edetä kuin äidin, sillä Tervosten suvun tutkiminen tyssäsi sil-

Katri Tervonen.

loin tietoon Kestilän kirkonkirjojen palamisesta. Nythän Tervostenkin sukua on tutkittu, ja vuonna 1998 julkaistiin kirja *Jaalangan Tervoset*, jonka taulussa 717 on Bertta mainittu. Monet Paltamon oppikoulua käyneet muistanevat Bertan opettajana, sillä hän opetti siellä kahdeksan vuotta vuoden 1963 loppuun, jolloin hän muutti Paltamosta Vaasaan. Bertta on Paltamo-seuran perustajajäsen (seura perustettu 10.6.1956) ja hän oli sen ensimmäisenä sihteerinä vuodet 1956 - 1962. Bertta toteaa Paltamosta muuton jälkeen, että kotiseutu kirkastuu vasta kun sitä tarkastelee ja muistelee kauempaa. Bertalla on kesäpaikka Melalahdessa, hän on kesäisin Melalahden vakioasukas ja hänet tunnetaan myös ”Itkonniemen muorina”.

Jäätyään eläkkeelle vuonna 1986 Bertta paneutui toden teolla vanhempiensa ja synnyinkylänsä tutkimiseen. Vuonna 1994 ilmestyi ansiokas historiallinen 526-sivuinen kirja *Melalahden ihmisistä ja taloista*. Tässä kirjassa on sivuttu myös monien Tervojen ja Tervosten elämää ennen muinoin, ja Katri Tervosen elämästä on kerrottu myös tässä kirjassa. Tämän kirjan ilmestymisen jälkeen Palta-

Bertta Hietamäen ja Katri Tervosen sukua 1913 Katrin äidin Riitu Tervosen hautajaisissa. Oikealla Mikko Tervonen (Riitun puoliso). Mikon ja Riitun lapset vasemmalta Eeli, Kalle, Sanna, Erkki Leinonen (Elsan puoliso) ja Elsa. Erkki ja Elsa Leinonen olivat Bertta Hietamäen vanhemmat.

mossa on julkaistu useita paikallishistoriaa käsitteleviä kirjoja, joista mainittakoon mm. vuonna 2014 ilmestynyt 614-sivuinen *Hakasuo-Länsiranta-Varisniemi kyläkirja*, jonka sivuilla 79 ja 153 on mainittu Katri Tervonen. Näitä kirjoja voi ostaa Paltamon kirjakaupasta Kipasta.

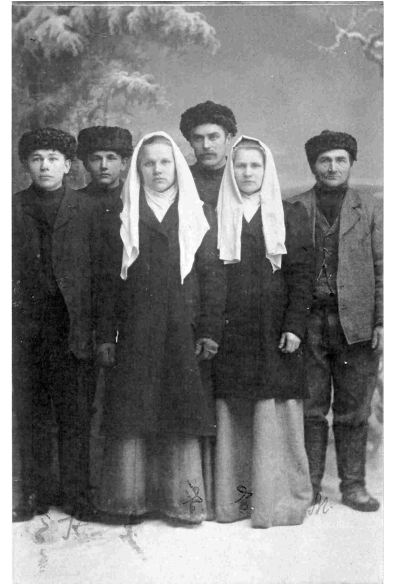
Bertan kirja Amerikan tädistä on kuvaus Amerikan siirtolaisuudesta, ja se kertoo hyvin Katri Tervosen elämänkaaren. Kaisa Maria Tervonen lähti suurin odotuksin Amerikkaan vuonna 1905 - Amerikkaan saapumisen jälkeen etunimi muuttui Katriksi. Ahkera ja opintahaluinen tyttö pääsi aluksi palvelijaksi hyvään perheeseen. Paikkakunnat vaihtuivat työn mukaan, ja Massachusettsin kautta Katri päätyi vuonna 1913 opiskelemaan Suomi-opistoon Hancockiin Michiganiin. Tarmokas Katri menestyi, joskaan ei vielä löytänyt pysyvää kotipaikkaa. Hänellä oli Suomesta käsin hankittu passi aina viideksi vuodeksi kerrallaan, joten hän joutui käymään Suomessa viiden vuoden välein. Matkat tehtiin laivoilla ja junilla. Kolmannen passin uusimismatkan jälkeen vuonna 1920 Katri anoi ja sai Amerikan kansalaisuuden ja Katrista tuli Kathryn. Pian hän päätyi Seattleen Washingtonin osavaltioon, jossa oli paljon amerikansuomalaisia. Katri hankki oman talon ja teki ammatikseen sairashierontatyötä, sillä seudun asukkailla oli paljon reumapohjaisia vaivoja. Katrilla oli käyntikortti, jossa luki ”Miss Kathryn Tervonen, Scientific Manipulative Massage , Also Finnish Methods” (suomeksi ”tieteellistä hierontakäsittelyä, myös suomalaisella menetelmällä”). Viikonloppuisin Kathryn kiersi pitämässä seuroja lähinnä amerikansuomalaisten parissa. Evankelistana Kathryn oli hyvin tunnettu, ja evankelista Helena Halisen kanssa hän painatti oman laulukirjan. Kathryn oli hyvä laulamaan ja soitti myös kitaraa. Evankelistatoimintaa varten Kathrynilla oli oma käyntikortti, jossa tittelinä oli ”Missionary” (suomeksi ”lähetyssaarnaaja”).

Vuosina 1920-1950 kirjeenvaihto Katrin ja sukulaisien välillä oli vilkasta. Katri lähetti ahkerasti paketteja Suomeen sukulaisille ja uskonveljille, ja myös Suomesta lähetettiin hänelle paketteja. Vanhetessaan Katri alkoi houkutella sisarustensa lapsista itselleen hoitajaa Amerikkaan vanhuutensa

turvaksi. Katrin toiveissa hoitajaksi olivat muun muassa Bertan siskot, Bertta tai äitini Laina. Vuoden 1950 toukokuussa Katri tuli 30 vuoden tauon jälkeen Suomeen kahdeksi kuukaudeksi, houkutteli Berttaa Amerikkaan

ja auttoi tätä viisumin saannissa. Työviisumia oli vaikea saada, mutta opiskeluviihumi oli helpompi järjestää. Bertta onnistui saamaan opiskelupaikan Washingtonin yliopistoon Seattleen. Bertta oli Seattlessä syksystä 1950 syksyyn 1952, ja tänä aikana hän suoritti kandidaatin tutkinnon kotitaloustieteissä, kävi töissä ja auttoi Katriä. Bertta tapasi Amerikassa sinne aiemmin menneitä serkkujaan. Kahta Katrin veljeä ja siis enojaan, Antti Iivaria ja Aleksia, Bertta ei tavannut, sillä heidän olivat jo kuolleet. Bertta sai uusia ystäviä Amerikassa asuessaan. Bertta ei kuitenkaan ollut aikoinut jäädä pysyvästi Amerikkaan, ja hän palasi Suomeen. Katri oli tuolloin 65-vuotias, ja Bertan mielestä tati pärjasi vielä hyvin eikä hänellä ollut mitään hätää. Katri oli hankkinut vielä toisen talon, josta hän sai vuokratuloja.

Vuonna 1950 tapahtuneen Suomessa käynnin aikana Katri piti seuroja Kivesjärvellä. Hän osasi puhua hyvin - puhe oli tasaista ja rauhallista. Toisaalta hänen innostuessaan puhe oli kiihkeää ja pakottavaa, suorastaan fanaattista. Katri oli suora-puheinen, samalla vilpitön ja tarkoitti hyvää. Sukulaiset eivät olleet kovin innoissaan hänen seurojen pidostaan. Hän halusi rakennuttaa rukoushuoneen kotikyläänsä Kivesjärven länsirannan puolelle. Katrillahan oli Suomessa rahaa tilillään, sillä Suomen valtio otti pakkolunastuksena pika-

Katri Tervosen vuokralaisten talo Seattlessä on säilynyt lähes samanlaisena kuin se oli 1900-luvun alussa. Kuva vuodelta 2016.

asutukseen hänen perimänsä metsäpalstan, ja korvaus siitä pantiin hänen Suomessa olevalle tililleen. Katri sai kesällä 1950 järjestetyksi rakennuspaikan rukoushuonetta varten sekä sinne rakentamiseen tarvittavat puutavarat. Työ tehtiin lähinnä baptistiystävien talkootyönä. Lähdettyään takaisin Amerikkaan Katri valtuutti Bertan viemään elokuussa 1950 Suomen Baptistiyhdyskunnan käyttöön 10 000 markkaa rukoushuoneen rakentamista varten.

Vuosien karttuessa Katri tunsu huolta omasta selviytymisestään, ja hän tuli Suomeen kesällä 1961 saadakseen veljensä Eelin nuorimman tyttären Linnean luokseen Amerikkaan. Katri sai järjestetyksi Linnean siirtolaisjonoon. Katrilla oli käynnin aikana paljon asioita järjestettävänä, sillä Linnean asian lisäksi edellisellä käynnillä alulle pantu baptistien rukoushuone oli vielä kesken. Vauhdittaakseen hanketta Katri lahjoitti 3 000 markkaa.

Linnea pääsi lähtemään Seattleen vuoden 1964 alkupuolella, mutta hän joutui palaamaan melko pian Suomeen, sillä hänen isänsä Eeli oli sairastunut vaikeasti. Kotiväki tarvitsi Linneaa Mustolasassa. Eeli kuoli 14.4.1964.

Katri sairasteli ja hänen maallinen elämä päättyi Seattlessa vieraiden parissa 29.8.1968. Katrin

sisaruksista oli enää elossa Kalle, joka oli Bertan eno ja minun ukki. Kallen lisäksi Katria jäivät kaipaamaan Kallen ja muiden sisarusten lapset ja muut sukulaiset sekä joukko ystäviä. Katrin alulle panema rukoushuone rakennettiin valmiiksi 1960-luvulla, ja siitä tuli puinen, maisemaan soveltuva rakennus.

Katrin muisto elää, ja itsekkin kävin perheineni Amerikassa asuessani etsimässä hänen asuinsijojaan Seattlessa syyskuussa 1986. Katrin omistamaa ja hänen omana asuntonaan ollutta taloa 24th Ave North West-kadulla ei enää ollut, mutta hänen omistamansa vuokralaisia varten ollut toinen omakotitalo vierisellä kadulla oli ja on vieläkin olemassa. Myös Bertan poika Antero kävi vaimonsa kanssa Seattlessa 1990-luvulla Katrin asuinsijoilla. Hekin huomasivat, että Ballardin kaupunginosa oli muuttunut samoin kuin yliopistoalue, jossa Bertta oli opiskellut.

Haluan esittää suurkiitokset Bertalle, joka on kirjoittanut Katrista kirjan sekä lisäksi Katrista ja muista sukulaisista kertovan *Melalahden ihmisistä ja taloista*-kirjan. Mielestäni omien juuriensa tunteminen on mielenkiintoista ja tärkeää, sillä se auttaa ymmärtämään mennyttä, nykyistä ja jopa tulevaa. ♦

Savukoskelta Ruotsiin – töihin neljäntenä päivänä lähdöstä

Teksti: Marja-Leena Timonen; kuva: Mikko Tervonen

Suuret ikäluokat synnyttivät paineita Suomen työmarkkinoilla 1960 – 1970-luvun taitteessa, sillä silloinen elinkeinorakenne ei mahdollistanut työtä eikä siten toiveita oman elintason parantamisesta. Ruotsi teollistui nopeasti, tarvitsi työvoimaa ja värväsi suomalaisia töihin. Työ, paremmat palkat ja elintason parantaminen kiinnostivat, ja maamme työikäistä väkeä siirtyi runsaasti Ruotsiin. Suomen väkiluku pieneni, sillä luonnollinen väestönlisäys ei riittänyt korvaamaan muuttotappiota.

Sisarukset **Marja-Leena Hast** ja **Kaisa Vaarala** Savukoskelta muuttivat Ruotsiin töihin aikana, jolloin muuttoliike oli voimakkaimmillaan.

Marja-Leena muistelee miettineensä kauan työllistymismahdollisuuksiaan. Paremmen tulevaisuuden rakentaminen ei näyttänyt onnistuvan kotikylällä eikä kotikunnassa. Työssään pienessä kahvilassa hän kuuli, kuinka ihmiset puhuivat rikkaan Ruotsin työvoimatarpeesta. Ajatuksissa kävi muutto Helsinkiin töihin, mutta sisarusten kokemukset työnhakumatkalta eivät rohkaisseet. Marja-Leena huomasi, että muutto Ruotsiin voisi olla ratkaisu asiaan. Hänen työkaverinsa Helmi halusi lähteä mukaan, ja Kemijärven työvoimatoimistossa käydessään he saivat tietää Fredriksforsin tehtaalla olevasta työpaikasta, joka sijaitsi jossain Tukholman lähellä.

Marja-Leena Hast ja Kaisa Vaarala sukutapaamisessa Kajaanissa 30.7. – 31.7.2016. He kuuluvat sukuun äitinsä puolelta.

Pääasia oli saada työtä ja mahdollisuus uuteen elämään.

Neljästä lapsesta yksi jäi kotiin, sillä perheen nuorin tytär päätti lähteä mukaan. Kotoa Savukoskelta matkalle lähdettiin 15.2.1969 veli Erkin kyydissä Ylitorniolle, jossa yövyttiin matkustajakodissa. Seuraavana päivänä aikaisin he kävelivät rajan yli Ruotsiin. Övertornion työvoimatoimistosta he saivat toisen luokan matkaliput.

Marja-Leena kertoo: ”Iltapäivällä 16. päivä helmikuuta 1969 istuimme junassa matkalla uuteen elämään Ruotsissa. Juna oli vanha ja epämukava. Junan vaihto oli Bodenissa, jonka asemarakennus oli vanha ja kulunut. Mielikuvamme rikkaasta Ruotsista alkoi muuttua. Rakennukset olivat vanhoja, toisin kuin Savukoskella, joka oli rakennettu sotien jälkeen käytännössä kokonaan uudelleen.

Yö tuli, mutta meidän epämukavat ja kuluneet istuimemme eivät olleet nukkumista varten. Huomasimme, että ensimmäisen luokan vaunu oli tyhjä ja päätimme mennä sinne nukkumaan. Pettymys oli suuri, kun konduktööri palautti meidät omille paikoillemme, toisen luokan vaunuun.

Työhön kynttilätehtaalle

Helmikuisena, harmaana aamuna 17.2.1969 juna saapui Fredriksforsin asemalle. Ketään ei ollut vastassa lupauksista huolimatta. Otimme laukumme ja kävelimme kylän läpi. Muutaman minuutin kävelymatkan jälkeen näimme pienen rakennuksen ja mainoskyltin Norrljus. Siinä oli meidän uusi työpaikkamme. Olimme matkustaneet yli 1000 kilometriä ja tulleet pieneen kylään, joka koostui rautatieasemasta, kynttilätehtaasta, ruoka-kaupasta ja muutamasta talosta eikä ollut lähelläkään Tukholmaa.

Oma huone keittotilalla

Muutaman sadan metrin päässä tehtaalta oli kaksi kasarmia, joista toiseen pääsimme asumaan. Jokainen sai noin 10 neliön huoneen, jossa oli sänky, pieni pöytä ja tyhjä kaappi sekä keittotila ilman astioita. Yhteiskäytössä olivat wc, suihku ja pieni olohuone. Kotoa oli otettu mukaan vain pitovaatteet ja lakanat, sillä työvoimatoimisto Kemijärvellä vakuutti, että Ruotsiin työhön lähtevien ei tarvitse ottaa mitään mukaan. Ruotsissa työnantaja on järjestänyt kaiken. Käytännössä tilanne oli muuta kuin mitä oli luvattu.

Nälkä vaivasi, mutta kylässä ei ollut kahvi- tai ruokapaikkaa. Rahamme olisivat riittäneet lippuihin takaisin Suomeen tai kahvipannuun ja taloustavaroihin, joita tiesimme tarvitsemamme Ruotsissa. Oli pakko valita. Iltapäivällä käveli kolme pettynyttä, väsynyttä ja surullista tyttöä kylän läpi kauppaan ostaman välttämättömyksiä. Mitä silloin

näimme ja koimme ei vastannut mielikuvaa rikkaasta Ruotsista, mutta oli myöhäistä katua.

Neljäntenä päivänä Savukoskelta lähtöimme jälkeen aloitimme työt kynttilätehtaassa. Muutamaa päivää myöhemmin lähetimme äidille kirjeen, jossa luki Eino Leinoa lainaten ’Laita meille rahaa, ruokaa tai ruumisarkku’. Äiti ei lähettänyt, sillä hän luotti meidän selviytymiseen rikkaassa Ruotsissa. Niin kävikin.

Toinen työpaikka

Työ kynttilätehtaassa jatkui noin puoli vuotta. Kaisa-sisar perheineen muutti Trollhättaniin syksyllä 1969, ja päätimme viettää joulua yhdessä. Matkalla saimme lupauksen työpaikasta Saabin tehtaalta, mutta työ ei alkanutkaan tehtaan taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Uusi työpaikka löytyi pian Trollhättanin kaupunginhotellista helmikuussa 1970 ja kesti vuoteen 1971 ensimmäisen lapsen syntymään saakka. Työpaikkoja on ollut, sillä koulutusmahdollisuus avasi ovia erilaisiin ammatteihin.”

Opiskelu virkistää

Opinhaluisena Marja-Leena on käynyt lukion, suuntautuen talous- ja atk-alalle. Myöhemmin tulivat ajankohtaiseksi lähihoitajan opinnot.

Harrastuksia on aina ollut paljon: omakotitalon puutarhanhoito ja erityisesti kukkien kasvatus, ompelu, lukeminen, etäopiskelu, savityöt ja kursien ohjaus sekä yhdistystoiminta. Uusimmassa harrastuksessa valokuvauksessa on aina uutta opittavaa.

Työn ja harrastusten lisäksi elämän suuret päätökset, perheen perustaminen ja lasten syntyminen juurruttivat elämään ruotsalaisessa yhteiskunnassa. Lapset elävät nyt omillaan. Marja-Leena leskeytyi vuonna 1997. Työ jatkui eläkkeelle siirtymiseen eli 66,5-vuotiaaksi saakka; nyt harrastukset ja järjestötyö ovat etusijalla. Ruotsi on ollut Marja-Leenan ja hänen perheensä kotimaa jo 47 vuotta. Suomessa sukuloimassa hän käy vähintään kerran vuodessa. Lapset ja lastenlapsi käyvät Suomessa satunnaisesti.

Kaisa perheineen halusi muuttaa Pohjois-Ruotsiin töihin ja lähemmäksi Suomessa asuvia ikääntyviä omaisiaan. Muutto Luleåan toteutui vuonna 1979. Nyt perheellä on koti Ruotsissa ja vapaa-ajan asunnoksi remontoitu puolison kotipaikka Juotaksessa, lähellä Rovaniemeä. Matka Luleåsta Juotakselle taittuu muutamassa tunnissa. Pysyvää Suomeen muuttoa he eivät harkitse, mutta noin puolet vuodesta ollaan molemmissa paikoissa. Lapset ja lastenlapset asuvat Ruotsissa, mutta käyvät Juotaksessa kerran tai pari vuodessa.

◆

Kainuun teollisuuden juuria: hölmästä tärpättiin

Teksti: Aki Räisänen; kuva: Timo Tervo

Aki Räisänen Tervo-Tervosten sukkokoukussa Kajaanissa 30.7.2016 pitämä esitelmä.

Kun Kainuu ja teollisuus yhdistetään mielikuvana, väistämättä ensimmäisenä mieleen tulee puu eli metsäteollisuus eri muodoissaan. Maakunnan ensimmäinen teollinen toiminta oli kuitenkin metalliteollisuutta, tarkemmin raudan tuotantoa. Metsäteollisuus tuli Kainuuseen vasta 1900-luvulla.

Rautateollisuus oli Suomessa Ruotsin vallan ajan tärkein teollisuudenala. Tunnettu, satoja vuosia toiminut laitos on esimerkiksi Fiskarsin ruukki kuten monet muut Etelä- ja Länsi-Suomen rannikoilla toimineet. Sijaintiin vaikutti se, että jalostettava rautamalmi tuotiin Ruotsista, sillä Suomessa ei ollut rautamalmikaivoksia. Sen sijaan Suomessa oli runsaasti puuta, jota käytettiin puuhiilipolttoaineena ruukeissa, kun takkiraudasta taottiin parempilaatuista kankirautaa.

Suomen sodan 1808 - 09 katkaistua Suomen ja Ruotsin valtionyhteyden Suomessa oli toiminnassa 24 rautatehdasta, joissa ruotsalainen takkirauta jalostettiin kankiraudaksi ja vietiin sitten takaisin Ruotsiin. Suomen sodan rauhansopimuksessa oli sovittu siitä, että Suomen ja Ruotsin välinen kauppa jäi ennalleen, ja 1830-luvulle asti ruotsalalaisen malmin tuonti Suomeen ja vienti Ruotsiin jatkui.

Tilanne koettiin kuitenkin epävarmaksi, ja niinpä Suomessa valtion varoin alettiin etsiä rautamalmia ja kokeilla sen louhintaa ja jalostusta. Tulokset olivat huonot ja uudeksi ratkaisuksi nousikin hölmä. Erityisesti Kainuussa, Pohjois-Savossa ja Karjalassakin on runsaasti hiekkarantaisia järviä, joista löytyi hölmää eli järvimalmia. Hölmä on rautapitoista hiekkaa, joka vähitellen paakkuuntuu rantavesissä pikkukivien ympärille. Joissain paikoin hölmää voi olla paksuja kerroksia: mitä mustempaa väriltään, sen rautapitoisempaa.

Itä-Suomeen perustettiin hölmän varaan 1800-luvun alussa muutama harkkohytty, ja ne onnistuivat hyvin. Uusien laitosten perustaminen sai vauhtia, kun vuonna 1835 päätettiin, että harkkohytit voivat saada korotonta valtionlainaa ja perustamiseen riitti maaherran lupa. Valtio poisti vientitullitkin Venäjälle Suomessa valmistetulta raakauraudalta 1859, ja käytännössä lähes rajattomat markkinat yksistään Pietariin avautuivat. Tämä johti rautaryntäykseen myös Kainuussa.

Suuri Ämmän ruukki

Jo vuonna 1819 esitettiin rautatehtaan ja sen apuruukkien perustamista Kajaaniin, mutta ajatus ei toteutunut. Välimatkoja ja kuljetusvaikeuksia pi-

Aki Räisänen puhumassa Kajaanin kokouksessa.

dettiin esteinä. Kainuun ensimmäisiä toteutuneita oli Ämmän Ruukki Suomussalmella Kiantajärvestä laskevan Emäjoen Ämmäkoskessa. Se toimi aktiivisesti yli 30 vuotta 1841 - 78, vähitellen hiljentyen, 1800-luvun loppuun asti. Parhaimpana aikana 1870-luvulla jopa sadat henget saivat töitä rakennustöissä ja kuljetuksissa. Ämmän ruukki on jäänyt nimenä paikallishistoriaan, Ämmäsaarella on Ruukinkangas, jossa mm. lukio toimii.

Ämmän Ruukin käynnisti Hyrynsalmen kirkkoherra Johan Wegelius, joka sai ruukille 20 vuoden verovapauden. Paikalliset talonpojat värvättiin kускаamaan järvimalmia Näljankää ja Vuokkia myöten.

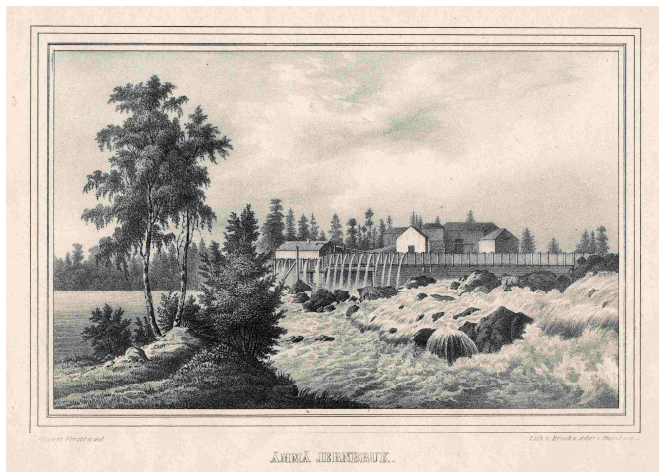
15 vuotta myöhemmin 1859 omistajaksi tulivat oululaiset kauppiat johtohahmona pohjoisen Suomen merkittävin liikemies, kauppaneuvos ja laivanvarustaja Johan Bergbom. Oululaiset kauppiat olivat jo aiemmin vuonna 1854 perustaneet Utajärven Särkijärven kylälle Kurimuksen koskelle Kurimon rautaruukin. Siellä oli myöhemmin myös valimo, joka valmisti tavaraa hautaristejä myöten. Kurimon tuotanto oli aika suuri: 1860-luvulla 1700 tonnia rautatavaraa. Sinne tuotiin Kainuun puolelta Puolangan Auholta nostettua järvimalmia ja siellä ensimmäisenä kokeiltiin teräksen valmistamista järvimalmista.

Vuonna 1864 Kurimon ruukki yhdistettiin Ämmän ruukin kanssa Kurimon-Ämmän rautatehdas Oy:ksi. Tuotanto kävi kuitenkin kannattamattomaksi hankalan kuljetuksen takia. Talvella sulatettua rautaa kuljetettiin Ämmäsaaresta Kurimoon poroilla. Taivalta oli 10 peninkulmaa ja sieltä Ouluun vielä toinen mokoma. Kesällä malmi tuotiin lautoilla Emä- ja Kiehimäjokea Oulujärvelle, tarvaveneillä alas Oulujokea Utajärvelle ja siitä yli 40 kilometriä maitse ja veneillä Kurimoon jalostettavaksi.

Vuonna 1869 Kurimon-Ämmän ruukki meni vararikkoon ja se suljettiin kolmeksi vuodeksi.

Tasmanian kuvernöörin riskibisnes

Kurimon ja Ämmän ruukkien uudeksi omistajaksi ilmaantui englantilainen yhtiö (nimi suomeksi Suomen Puuhiilitehtaat oy), omistajina oli englantilaisia ja yhdysvaltalaisia liikemiehiä mm. Uuden Seelannin ja Tasmanian kuvernööri. Uudet omista-

Ämmän ruukki taiteilija Lennart Forstenin näkemänä vuoden 1844 tienoilla. Kuva teoksesta Zachris Topelius: *Finland framställdt i teckningar*, (1845–1852).

jat satsasivat ruukkeihin, mutta Venäjän ruplan arvon heikkeneminen vei markkinoita, ja vuonna 1878 englantilainen yhtiö meni konkurssiin.

Huutokaupasta ruukit osti Vaalan Ahmalassa asunut Victor Åkerblom, ”Tervan isäksi” kutsuttu oululaisen Snellmanin kauppahuoneen uittopäällikkö ja puutavarakauppias. Toiminta supistui tämän jälkeen hyvin pieneksi, esimerkiksi Ämmän ruukin rautatavara ja kaikki kivirakennukset myytiin vähitellen ja masuuni hävitettiin vuonna 1909. Ämmän Ruukin kaksikerroksinen päärakennus oli toiminnan loputtua lastenparantolana, sen jälkeen rajavartioston käytössä. Päärakennus tuhoutui talvisodan aikana.

Ämmän Ruukin toiminta sai aikaan senkin, että suomussalmelaiset perustivat malmin kuljetusta varten Kiannan Höyryveneosakeyhtiön, jolla oli vuonna 1874 kahdeksan hevosvoiman höyryvene nimeltään Alku.

Oma koulukin

Ruukit olivat tärkeitä muutenkin kuin teollisuuslaitoksina ja työpaikkoina. Esimerkiksi Kurimon-Ämmän ruukin yhteydessä toimi oma koulu, jossa opettajana oli jonkun aikaa Suomen ensimmäinen naisrunoilija, hyvin nuorena kuollut Louisa eli Isa Asp. Hänen isänsä Jaakko Asp toimi Ämmän ruukin kirjanpitäjänä, ja kun ruukki välillä suljettiin, hän muutti Puolangalle kunnankirjuriksi ja rahastonhoitajaksi. Kun englantilaiset ostivat ruukin, Jaakko Asp palasi sen palvelukseen.

Isa Asp pääsi opiskelemaan opettajaksi Jyväskylään, mutta kuoli siellä vähän ennen 20-vuotispäiväänsä. Puolangalla on Isa Aspin patsas ja hänellä on oma nimikkoseura.

Myllyrannan ruukit

Ämmän ruukki ei ollut ainoa, sillä Vaalassa Niskan kylässä lähellä nykyistä Jylhämän voimalaa toimineella Myllyrannan ruukilla oli apuhyttit Paltamossa ja Saaresjoella, joka on nykyisen Kajaanin alueella. Oululaisten kauppiaiden Myllyrannan ruukki oli perustettu jo Ämmän ruukkia aiemmin vuonna 1838 ja se toimi 21 vuotta. Työntekijöitä

oli parikymmentä.

Apuhyteistä tunnetuimmat ovat Kivesjärvestä Oulujärveen laskevan Varisjoen Kiveskosken ja Hotellinkosken harkkohytit. Itse Varisjokihan syntyi vahingossa vuonna 1812, kun pientä puroomaa kaivettiin puiden uittamiseksi ja vesi karkasi käsistä. Varisjoki valittiin, koska Kivesjärven hölmä oli hyvälaatuista ja puuta riitti puuhiilen tekoa varten. Jokivarren hyteissä valmistetut rautaharkot kuljettiin Myllyrantaan, jossa ne taottiin kankiraudaksi.

Ensimmäinen Kiveskosken (tunnetaan nykyisin Ruukinmyllykoskena) hytti toimi vain pari vuotta. Sitten tehtiin alemmas Variskoskelle uusi hytti 1859 ja siihen alettiin rakentaa masuuniakin, mutta työmaa jäi kesken ja ruukkiyhtiö teki konkurssin. Loppuvaiheessa sen omisti Myllyrannan Pietarilainen Rautatehdas- ja Sahayhtiö.

Yhtiön kaukana asuvat omistajat alkoivat ihmetellä, että yhtiön hankkeeseen Varisjoelle menee paljon rahaa mutta tuotantoa tulee vähän. Tarkastusmatkalla selvisi, että rahat oli käytetty paikallisten johtajien ja työmiesten asuntoloiden rakentamiseen. Koskikin sai niistä nimen Hotellinkoski.

Tuntemattomin näistä apuhyteistä on Saaresjoelle jo 1844 perustettu. Sen toiminta kesti vain 10 vuotta, sillä järvimalmi oli huonolaatuisempaa kuin Kivesjärvestä saatu ja kuljetus oli hankalaa.

Vaalan Myllyrannan ruukin päärakennus purettiin 1919. Varisjoen kunnostettu Hakasuon mylly on suunnilleen toisen apuhytin paikalla.

Rauta vaihtuu puuhun

Järvimalmin käyttö tuli tiensä päähän jo 1880-luvulla, jota ennen se oli vastannut kolme neljänestä koko Suomen raudantuotannosta. Hölmää olisi kyllä riittänyt, sillä sitä syntyy koko ajan lisää. Kaivostekniikan kehitys teki kuitenkin rautamalmin louhimisesta kannattavampaa ja toisaalta vienti Venäjälle oli rajattu v. 1885 murto-osaan entisestään.

1800-luvun puolivälin paikkeilla sahatoiminnan tehostuminen nosti puun arvoa. Kainuussa kuljettiin kuitenkin jälkijunassa, ja maanviljelijät arvostivat puuta lähinnä tervapolton tähden. Kainuu oli noin vuonna 1900 maailman suurin tervantuottaja ja Kuhmo suurin tuotantopitäjä.

Oulussa ja Perämeren rannikolla sahojen määrä kasvoi ja niitä omistivat samat kauppahuoneet jotka ostivat Kainuusta tervaa. Oulun kauppahuoneet ryhtyivät tervakaupan yhteydessä ostamaan metsiä ja uittamaan puuta Ouluun asti. Suuriakin metsätiloja saatettiin myydä suolasäkistä.

Maaomaisuutta kertyi myös ruukkitoiminnan yhteydessä. Esimerkiksi Myllyrannan ruukilla oli Utajärven ja Paltamon alueella 4000 hehtaaria metsämaata, joka siirtyi Snellmanin kauppahuoneen omistukseen uittopäällikkö Viktor Åkerblomin kautta.

Uleå omistaa Kainuun metsiä

Oululaiset kauppahuoneet yhdistivät vuonna 1912 voimansa Uleå-yhtiöksi, joka kävi tiukan taistelun Kainuun metsien omistuksesta ja metsäteollisuudesta Kajaanin Puutavara Osakeyhtiön kanssa.

Puutavarayhtiöiden maanhankinnan aktiivisin kausi oli vuosina 1900–1920, jolloin niiden maaomaisuus kuusinkertaistui ja keskittyi Kainuuseen. Suurimmillaan yhtiöiden maanomistus oli Kainuussa vuonna 1920, jolloin ne omistivat 292 820 hehtaaria maata. Tärkein syy maanhankintaan oli sahateollisuus. Metsäteollisuuden tarvitsema tukkien määrä kasvoi vuodesta 1870 vuoteen 1910 2,6 miljoonasta 34 miljoonaan. Samaan aikaan myös selluloosa- ja paperiteollisuus lisäsi tuotantoaan.

Oululaiset kauppahuoneiden Ab Uleå Oy:n maaomaisuus oli laajimmillaan yli 200 000 hehtaaria. Lopulta kävi niin, että Uleå-yhtiön maat päätyivät Kajaanin Puutavara Osakeyhtiölle, joka vuonna 1925 omisti entisen Oulun läänin alueella 223 000 hehtaaria maata. Muut suuret omistajat olivat Puutavara Osakeyhtiö Kemi 84 200 ja Kymene Ab 36 600 hehtaaria.

Kainuun puutavaraa pyrittiin viemään uittamalla myös muualle Pohjanmaan rannikolle kuin Ouluun. Sen takia vuosina 1903 - 07 rakennettiin 12 kilometriä pitkä uittokanava Oulujärvestä Säräisniemen Painuanlahdesta Neittävänjoen latvoille. Se oli toiminnassa vuoteen 1922.

Hallan Ukon terva- ja tärpäätitehdas

Kun tervansoutu Ouluun loppui, Kainuussa oli vielä yritystä jalostaa tervaa teollisesti. Hyrynsalmella on nyt entisöitynä matkailukohteena Löytöjoen terva- ja tärpäätitehdas noin 16 kilometrin päässä Hyrynsalmen kirkonkylältä. Sen rakennutti vuonna 1924 kansanedustaja J. A. Heikkinen. Heikkinen oli jo aiemmin kehitellyt tärpätinpuhdistuslaitteen ja kokeillut useita kertoja tervauunetta.

Tehdas tuotti tervaa ja raakatärpähtiä, mutta toiminta loppui juuri ennen talvisotaa. Tervatehtaita on Suomessa ollut kaikkiaan yli 100.

Norbladin hiomo ja Karjalan valloitus

Kainuun ainoa kartano on Teppanassa joen pohjoisrannalla joessa olevan maailman ainoan tervakanavan yläpuolella oleva Karolineburg. Päärakennus on vuodelta 1835. Kartanossa asui ja sen

omisti 1880-luvulla ruotsalainen Johan Norblad, joka oli oululaisen sahayhtiön palveluksessa johtamassa Ämmän sahaa. Kartanoon kuului yli 400 hehtaaria maita. Norblad suunnitteli paperitehtaan ja puuhiomon perustamista kartanon maille joen rannalle, mutta hanke ei toteutunut. Norblad möi Karolineburgin Snellmanin kauppahuoneelle, jolta se siirtyi Uleå-yhtiölle ja edelleen Kajaanin Puutavara Oy:lle. Nykyään se on kartanohotellina.

Johan Norblad toimi ennen Kajaaniin tuloaan lijoen Taivalkosken sahan johtajana. Kajaaniin tehdashankkeen ohella erikoista hänen toiminnansa oli kolme pitkää Venäjän Karjalaan aina Jäämeren rannalle asti Arkangeliin ulottunutta matkaa. Matkoilla Norblad tutki myös mahdollisia puun kuljetusreittejä ja tutustui sahoihin Arkangelissa ja Vienanmeren rannoilla. Metsät olivat Venäjän valtion mutta sahat etupäässä saksalaisten ja englantilaisten käsissä. Myös jotkut suomalaiset toimivat alueella, esimerkiksi joensuulainen liiemies Parviaisen perustama saha Vienan Kemissä oli päätynyt englantilaisille.

Toisen matkansa Norblad teki Viktor Åkerblomin kanssa tarkoituksena ostaa Vienanmeren rannikolta Parviaisen perustama saha. Sahan huonon kunnon vuoksi kauppaa ei tehty. Norblad kävi vielä kolmannen kerran Karjalassa. Koutajoelle sahan rakentanut ruotsalainen Bolinder-yhtio tarjosi sitä hänen välityksellään oululaisille ostettavaksi. Oulun kauppahuoneet pitivät riskiä kuitenkin liian suurena eikä kauppaa tullut. Norbladin matkoista kuitenkin näkee, että Oulun liike-elämällä oli kiinnostusta laajentua myös Vienan-Karjalaan. Nordblad ostikin matkallaan muutamia leimikoita rajan tuntumasta.

Työväenyhdistyksen perustaja ja ensimmäisen lakon kohde

Ennen kuin varsinainen metsäteollisuus ehti Kajaaniin, pikkukaupungin huomattavin teollisuusmies oli Herman Renfors. Hän alkoi jo nuorena valmistaa Kajaanissa uistimia ja perusti vuonna 1876 kivihiomon, jossa valmistettiin koruja, pape-riveitsiä, nappeja ja muita kivit tuotteita. Osa materiaalista tuotiin Paltamon Melalahdesta. Renforsin tuotantoon kuuluivat myöhemmin myös lampaan-nahkat, muut turkikset ja suksetkin. Hän perusti Helsinkiin myymälän kalastustuotteidensa myyntiä varten - nämä uistimet ovat nykyään keräilijöiden aarteita.

Monitoiminen Herman Renfors oli perustamassa Kajaanin Puhelinosuuskuntaa, hän oli Kajaanin käsityö- ja tehdasyhdistyksen ja myös työväenyhdistyksen ensimmäinen puheenjohtaja. Tosin kaupungin ensimmäinen lakkokin kohdistui hänen tehtaaseensa.

Renforsin tehdas toimi Tulliniemessä 1940-luvulle asti ja rakennukset purettiin 1966. Nykyi-

set hoivakotirakennukset ovat suunnilleen tehtaan paikalla.

Taistelu rautatiestä

Kainuun varsinainen teollistuminen ei olisi ollut mahdollista ilman rautatieyhteyttä. Radan rakentamisesta Kajaaniin esitettiin useita toiveita Savon radan valmistuttua Kuopioon saakka. Samaan aikaan Oulun suuret kauppahuoneet nostivat esiin toiveita radan rakentamisesta ensin Oulusta Oulujärven länsipäähän Vaalan satamapaikkaan. Intressinä oli saada Kainuun terva ja puutavara näin kuljetettua Oulujoen koskien ohi. Oululaisten kauppahuoneiden suunnitelmien mukaan rataa olisi Vaalasta jatkettu Oulujärven eteläpuolitse ja ratayhteys Savonradan linjalle olisi tullut Kajaanin eteläpuolella mahdollisesti Murtomäen seuduilla.

Vaalan radan rakentaminen oli esillä useilla valtiopäivillä vuodesta 1877 lähtien, ja vuonna 1894 asia eteni jo niin, että hallituksen toivottiin tekävän esityksen asiasta. Valtiopäivillä vuonna 1897 ratkaisu kääntyi kuitenkin Savon radan jatkon eli Kajaanin radan hyväksi.

Kajaanin radan valmistuttua vuonna 1904 Vaalan radan rakentamisesta tekivät esimerkiksi vuonna 1907 valtiopäivillä esityksen oululainen talouselämän vaikuttaja Otto Karhi yhdessä hyrynsalmelaisen kansanedustaja J. A. Heikkisen kanssa. He esittivät valtion rahoitusavustusta Oulu-Vaalaradalle, mutta samalla myös Oulujärven pohjoispuolisen ratayhteyden tutkimista sillä ajatuksella, että rata voisi myöhemmin ulottua Nurmekseen asti. Vaalan ja Kontiomäen välinen rata valmistui vasta vuonna 1930.

Tehdas meinasi tulla Kiehimään

Kun Savon rata saavutti Kajaanin, Kainuun puuvarat tulivat myös Etelä-Suomen yrittäjien ulottuville. Kajaanissa oli vain pieni 1899 aloittanut Jokisen saha Tihisenniemellä ja vanhaksi käynyt Ämmän vesisaha, kun tamperelainen liikemies Kalle Välimaa alkoi suunnitella hiomon ja pahvitehtaan rakentamista Ämmäkosken vesivoiman varaan. Välimaa oli yhtiökumppanina mm. toimitusjohtaja Gösta Serlachius ja hanketta varten ostettiin koskiosuuksia ja maata, mutta Kajaanin koskien vesiosuuksista tuli oikeusriita ja Välimaan kumppanit vetäytyivät. Välimaa aikoi sitten rakentaa höyrysahan ja sai mukaan Paloheimon veljekset. Näin perustettiin Riihimäellä pidetyssä kokouksessa Kajaanin Puutavara Oy. Yhtiö lähetti Kajaaniin Anton Pokin, jonka johdolla Tihisenniemien saha käynnistyi samana vuonna.

Ämmäkosken koskiriita ratkesi 1911, ja yhtiö saattoi aloittaa voimalaitosten rakentamisen. Se puolestaan mahdollisti puuhiomon ja paperitehtaan toiminnan. Samalla Kajaanin Puutavara Oy hankki metsäalueita Kainuusta niin että vuonna

1917 sillä oli maata jo 35 000 hehtaaria. Kajaanin koskiriidan aikana esillä oli myös suunnitelma, että tehdas olisikin rakennettu Paltamon Kiehimään ja voima olisi saatu Emäjoesta. Tehtaat rakennettiin kuitenkin Tihisenniemelle.

Kajaanin Puutavara Oy:n menestymiseen vaikutti se, että yhtiön apuna oli perustamiskokouksesta lähtien kauppias Ivan Sergejeff, joka oli 1900-luvun alussa koko Kainuun tärkeimpiä liikemiehiä. Sergejeff rakennutti 1906 Kauppakadulle Raatihuoneentorin kulmalle 2-kerroksisen kauppakartanon, jossa oli kaupungin suurin kauppa. Uuden puutavarayhtiön konttori oli alkuun talossa, jonka myöhemmin osti Kainuun Osuusliike. Sergejeff kävi laajaa tervakauppaa, ja hänellä oli oma Kajaanin ja Sotkamon väliä ajanut höyrylaivakin.

Sulfiittiselutehdas aloitti vuonna 1910 ja toimi 72 vuotta. Erikoisuutena oli sota-aikana polttoaineksi valmistettu sulfiittisprii. Sellutehtaan vanha tiilipiippu on yhä pystyssä.

Paperitehdas aloitti 30. lokakuuta 1919 ja suljettiin 17. joulukuuta 2008. Tehtaassa oli lopettamisvaiheessa vielä kolme paperikonetta. Vanhin paperikone pysäytettiin 1983 ja myytiin Kiinaan.

Ensin ostettiin, sitten sama myytiin

Oulun kauppahuoneiden ja Kansallis-Osakepankin rahoittamien Kajaanin Puutavara Oy:n omistajien valtataistelu Kainuun herruudesta ratkesi 1920-luvun alussa erikoisesti.

Uleå-yhtiö jolla oli metsiä yli 200 000 hehtaaria, neljä suurta sahaa Oulun seudulla ja niissä tuhat työntekijää, osti vuonna 1922 osake-enemmistön eli 55 prosenttia Kajaanin Puutavara Osakeyhtiön osakkeista. Kauppa aiheutti Uleålle raskaan velan. Yhtiö oli kehityksessä jäänyt Kajaanin Puutavara Oy:stä ja Kemi-yhtiöstä jälkeen satsaamalla sahoihin kun muut tekivät jo paperia. Uleå joutui pakkotilanteessa sulkemaan sahoja ja suunnittelemaan lähes puolen maaomaisuutensa myyntiä sekä harkitsemaan Kajaanin Puutavara Oy:n osake-enemmistön myyntiä amerikkalaiselle metsäyhtiölle. Silloin Kajaanin Puutavara Oy:n muut omistajat mm. sen perustaja Kalle Välimaa tarjoutuivat ostamaan yhtiön loput osakkeet, koskiosuudet ja Uleån Kainuun metsät. Kauppa toteutui metsien osalta 1926, ja seuraavana vuonna Kajaanin Puutavara Oy puolestaan osti koko Uleå-yhtiön osake-enemmistön itselleen.

Kajaani Puutavara Oy ja Veitsiluoto perustivat Oulun Nuottasaareen Oulu Oy:n sellutehtaan, joka toimii edelleen, nyt Stora Enson omistamana.

Leivän isän kahdet kasvot

Kajaani Oy, leivän isä, oli suurin yksityinen työnantaja Kajaanissa ja Kainuussa. Parhaimmillaan 1950-luvun alkupuolella yhtiö työllisti 7 000 työn-

tekijää, joista metsätöissä oli lähes 5 000.

Paitsi, että yhtiö antoi työtä, se myös valmisti tiiliä ja kalusteita asuntoihin, rakensi itsekin työntekijöille asuntoja ja möi tontteja 10 vuoden sitoumuksen kera. Yhtiöllä oli oma lastentarha, se järjesti lastenleirejä, urheilukisoja ja erilaista sosiaalista toimintaa varsinkin sotavuosien jälkeen. Oma lääkärikin yhtiöllä oli.

Oli myös kääntöpuoli, josta yhtiön historiankirjoissakaan ei juuri mainita. Koko sotia edeltäneen ajan yhtiö suhtautui hyvin kielteisesti ammattiyhdistystoimintaan, pakotti jopa polttamaan jäsenkortit järjestyskonttorin uunissa. Yhtiön myötävaikutuksella tehtaalla perustettiin Vapaan Työväenliiton osasto. 1920-luvun alussa Kajaanin Puutavara Oy käytti hyväkseen työvoimana Vienan Karjalan pakolaisia. Vuonna 1930 yhtiön konttoristin johdolla Kajaanin kaupunginvaltuuston kokouksesta muilutettiin ja matkan lopuksi pakotettiin kävelemään Neuvosto-Venäjälle rajan yli 5 valtuutettua, joukossa kaupunginvaltuuston puheenjohtaja. Autotkin olivat yhtiön autoja. Kun Lapuan liike oli voimissaan, yhtiö tuki ns. talopoikasmarsseille lähteneitä työntekijöitään. Yhtiö saattoi myös vaatia valtakirjoja eli ns. otteita vaaleissa äänestä-

miseksi tai äänestämättä jättämiseksi.

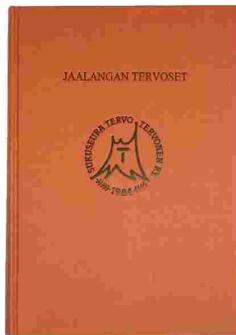
Jatkosodan aikana tehdasalueella oli suuri sotavankileiri ja vangit pakotettiin töihin. Liki 20 vanha kuoli tauteihin ja pahoinpideltyinä. Vangit rakensivat ison osan vuonna 1943 valmistuneesta Koivukosken voimalaitoksesta.

Yhtiön johdon poliittiset sympatiat ja toimet olivat varsinkin ennen sotia ja osin niiden jälkeenkin hyvin selvät. Esimerkiksi Kajaanissa vuosina 1922 - 66 ilmestynyt sanomalehti, kokoomuksen äänenkannattaja Kajaani-lehti, oli pääosin yhtiön rahoittama. Tilanteeseen vaikutti se, että yhtiön myös sosiaalistasioista vastanneena maatalousosaston johtajana oli 1919 - 52 K. F. Lehtonen, joka oli kaksi kautta kokoomuksen kansanedustajana ja lopulta vuonna 1945 hetken puolueen puheenjohtajanakin.

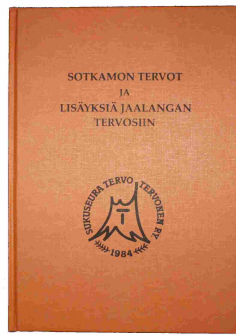
Kajaanissa on parhaillaan käynnissä Paperiliiton Kajaanin osasto 51:n historian kirjoittaminen, jonka tekee lukuisia Kainuuta käsitteleviä historiantutkimuksia ja kirjoja julkaissut professori Reijo Heikkinen. Valmistuessaan työ tuo varmasti uutta valoa Kainuun metsäteollisuuden historiaan. ♦

SUKUSEURAN TUOTTEITA MYYNNISSÄ!

Sukukirja
Jaalangan Tervokset
50 €/kpl

Sukukirja
Sotkamon Tervot ja lisäyksiä
Jaalangan Tervosiin
60 €/kpl

Standaari 30 €/kpl

Adressi 10 €/kpl

Avaimenperä,
metalli 6 €/kpl

Pinssi, metalli 5 €/kpl

Kynä 4 €/kpl

Lippis 12—14 €/kpl

Lisäksi myynnissä on logolla varustettuja T-paitoja 12 €/kpl, kynttilöitä 7,50 €/kpl ja kangaskasseja 4,50 €/kpl. Tilauksiin lisätään lähetyskulut.

Tilaukset ja tiedustelut: juha.tervo2@luukku.com tai p. (08) 557 4170

Seuran sukukokous 2016 Kajaanissa

Teksti : Timo Tervo; kuvat: Mikko Tervonen, Timo Tervo ja Tarja Tervo-Heikkinen

Sukukokous pidettiin 30. - 31.7.2016 Kajaanissa Hotelli Kajaanissa. Lauantaina 30.7. ilmoittautumisen ja lounaan jälkeen oli yhteinen juhla, jonka juonsi Tarja Tervo-Heikkinen ja jossa musiikkia esittivät kanteleensoittaja Eveliina Pakarinen ja kuoro Kosken laulu. Juhlaesitelmän piti maisteri Aki Räisänen teollisuuden tulosta ja vaikutuksesta Kainuuseen. Sunnuntaina vuosikokousjäsenemme osallistuivat jumalanpalvelukseen Kajaanin kirkossa ja seppeleen laskuun Kajaanin sankarihaudoilla. Lounaan ja valokuvauksen jälkeen pidettiin varsinainen sukuseuran vuosikokous ja juhlien lopuksi juotiin päätöskahvit. Sunnuntain vuosikokouksesta otettuja kuvia on takakannessa, ja muuta kuvasatoa on tällä sivulla. ♦

Kuvat juhlasta 30.7.

Yllä: Eveliina Pakarinen soittaa kanteletta.

Vasemmalla: Juhlan yleisöä.

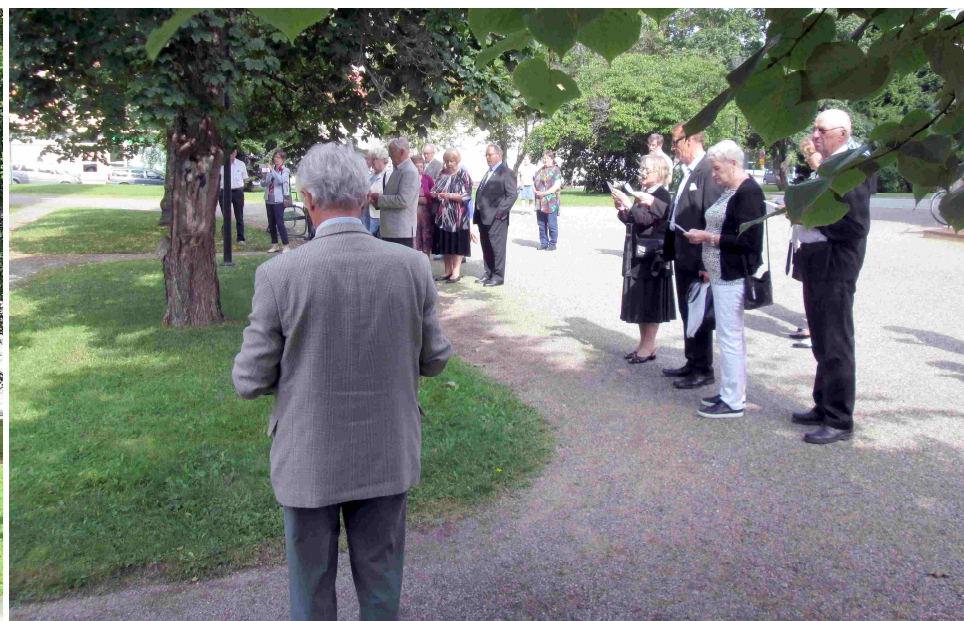
Alla vas. Aki Räisänen pitämässä esitelmäänsä.

Alla oikealla: Kosken laulu johtajanaan Pentti Väänänen.

Alla kuvat seppeleen laskusta 31.7.2016 Kajaanin sankarihaudoilla. Vasemmalla: Seppeleen laskijat Kaija Leinonen ja Osmo Tervo; airueina Kirsti Tervo ja Marja-Leena Timonen (kuvassa oikealla).

Oikealla: Sukuseuralaisia seppeleenlaskussa.

Sukukokous sunnuntaina 31.7.2016 Hotelli Kajaanissa

Alla vasemmalla: Kokousväkeä.

Alla oikealla: Kokouksen puheenjohtajana toimi Markku Timonen ja sihteerinä Tarja Tervo-Heikkinen.

Alinna: Kokousväki ryhmäkuvassa.

